45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 190 Կ. ՊՈԼԻՍ 29/12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 1 ՐԱՄԱԶԱՆ 1319 29 ԹԸՇՐԻՆԻ ՍԱՆԻ 1317 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ Ի ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, Grand' rue de la S. Porte, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ք. ԿԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճաւէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար 80 ղր. 50
Դաւառներու համար 108 ղր. 60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحبی امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی اداره خصوصه

ՄԵՐ ՄԵԿԱՏԱՐԳ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մօտաւորապէս ութ ամիս է որ ամենայն կանոնաւորութեամբ կը հրատարակուի «Մանզումէ», ամէն առտու կանուխ արշալոյսին հրապարակ ելլելով։ Կարճ ժամանակի մէջ թերթիս գտած ընդունելութիւնը բաւական զօրաւոր ապացոյց մէ այն խնամտութիւնն որ կը մատուցուի, «Մանզումէ»ն ամէն կարգի ընթերցողաց օգտակար և հաճելի ընծայելու նպատակադրութեամբ։ Ուրախ ենք որ տպարդիւն չեն միար մեր ջանքերն ու «Մանզումէ»ն ամէն ամիս կը ճոխացնէ թիւը իր ընթերցողներուն։ Սակայն մինթարական է անչուշտ և մեծապէս գոհ ենք այն մեծայարգ բաժանորդներէն որոնք յարգելով մեր կանխիկի սկզբունքը կը փութան անմիջապէս ուղարկել թերթիս բաժնեգինը։

Իսկ անոնք՝ որ ո և է պատճառով առիթ չեն ունեցած ցարդ դրկել իրենց ստացած թերթերուն փոխարժէքը, կը խնդրենք որ փութան առաջին առիթը հասցնել «մանտատոթ»ով կամ փուլով։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԵՐԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Կոմս Պիւլով, ի պատասխանի ելեւէջոսան Ռիյխթէրի հարցումներուն, տոկոսական տարբեր արտայայտութիւններ ըրաւ, Ռայխթակի ժողովին մէջ։ Վիճաբանութիւնը բնականաբար Գերմանիոյ համար օրուան ամէնէն մեծ խնդիրը կազմող մաքսային սակացոյցին նկատմամբ տեղի կ'ունենար, և Պիւլով ամէն ժամանակ աւելի ոգեւորեալ արտայայտութեամբ կը պաշտպաներ գերման կայսրութեան շահերը։ Ի զուր Ռիյխթէր հասկցնել կ'ուզէր թէ վերոյիշեալ սակացոյցին վերջնականապէս քուէարկումը երրեակ զինակցութեան կապերուն խզուելուն տեղի պիտի տայ, Գերմանիոյ վարչապետը իր եռանդուն հայրենասիրութիւնը ցուցնել ուզելով կ'ըսէր թէ «Ռիյխթէր միամիտ մըն է, մինչդեռ ամէն բանէ առաջ Գերմանիոյ կայսրութեան շահերը մտածել պէտք է։»

Այս և այս տեսակ իմաստ ունեցող արտայայտութեանց մէջ, կոմս Պիւլով ծիծաղի նուրբ ոճ մը կը մտցնէր, որ բաւական էր հասկցնելու օտար մամլոյն (հասկցէ՛ք Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ թերթերէն) թէ, եթէ երրեակ զինակցութեան միւս անդամները պաղ աչքով կը նային Գերմանիոյ բռնած ընթացքին, այս վերջինն ալ անոնցմէ գոհ ըլլալու ոչ նուազ պատճառներ ունի։

Մէկ խօսքով, վարչապետը չի գործածեց այն լեզուն, որուն բնական էր սպասել 25-30 տարիէ ի վեր դաշնակից զանուող տէրութեանց շահերուն նկատմամբ։

Բայց խնդիր է գիտնալ թէ, արդեօք կոմս Պիւլով՝ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ, և Իտալիոյ Երրեակ Զինակցութենէն ի վազուց պաղիը տեսնելով է որ Ռայխթակի ժողովին մէջ անտարբեր ոճ մը կը գործածէ թէ այդ դաշնակիցներուն Գերման կայսրութեան միանալու անկարող ըլլալը։։։

Ըստ մեզ, չեզոք գիտողներու համար առաջին պարագան է որ պէտք է ճշմարիտը նկատուի, որովհեան երեք տէրութիւնները մէկ խմբի մը մէջ շաղախողը Պիզմարք էր, այսինքն գերման կայսրութիւնը։

Եւ արդէն, երեք պետութիւններէն ամենէն աւելի Գերմանիա պէտք ունի դաշնակիցներ ունենալու, քանի որ Ֆրանսայի 1870ի պարտութիւնէն, և Ֆրանքֆորթի պայմանագիրը տարբեր կերպարանք մը տուած են Եւրոպիոյ ցամաքային հաւասարակշռութեան։ Ֆրանսա վրէժ մը ունի լուծելիք Գերմանիայէն։ Այս հաւանութեան հանդէպ մինչ են Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ տպատածներն։ Տարակոյս չկայ թէ եթէ Հայպսպուրկեանները կայսրութեան՝ արտաքին ուղղակի վտանգ մը չսպառնար, աւելի անարկու ներքին վտանգ մը կը սպասէ Ֆրանսաւա Ժոզէֆի գլխուն վերեւ։ Ամէն մարդ գիտէ թէ այս միապետութիւնը գլխաւորաբար գերման՝ չէ և մասնաւորապէս գերման կայսրութիւն մը ունենալուն, Հունգարիոյ թագաւորութիւնը կրնայ միշտ իր դիրքը պահել, մինչդեռ միւս նոյն քանը տեղի չի կրնար ունենալ անդրայլեան կայսրութեան մէջ։ Արդարեւ բուն Աւստրիոյ կարեւոր բնակիչները Գերմաններն և Չէխերն են։

Գերմաններու երազը բոլոր Գերմաններու միութիւնն է, իսկ Չէխերուինը՝ որք սլաւ ցեղին կը վերաբերին, բնականաբար յատուկ համակրութիւն մը։

Չէխերէն զատ, Բոլոնիացիներն ալ լեզուաբանական տեսակէտով սլաւ ցեղին կը պատկանին, բայց անչուշտ միշտ խօսած չենք ըլար եթէ ըսենք թէ ռուսաբէր են։ Բոլոնիացիներուն համար Ռուսերը՝ Գերմաններն և Աւստրիացիներն ատելի են, քանի որ Բոլոնէն, Վարսովիա և Էմմատերի քաղաքները ժամանակին Բոլոնիական մեծ կեդրոններ էին։ Առով մէկտեղ. չենք կրնար ուրանալ այն հանգամանքը զոր կը վայելեն Աւստրիոյ կայսրութեան հովանոյն տակ։ Բոլոնիացիները մեծ դեր ունին Աւստրիոյ մէջ, նախկին վարչապետ կոմս Պատենի, այժմեան արտաքին գործոց նախարար կոմս Կուլոխովսքի՝ պարզապէս Բոլոնիացիներ են։

Այս վերջինները օրքան որ ի բնէ չեն սիրեր Ռուսերն, ամենէն աւելի Գերմաններն են որ կ'ատեն. և վերջին անգամ Վրէչէնի և Կնէզէնի մէջ բռնութիւնական կառավարութեան բռնած ընթացքը, այդ ատելութիւնը իր ծայրագոյն աստիճանին բարձրացուցած է։ Միւս կողմէ Չէխերն ալ տեսնելով որ Պէրլինի հովը կը փչէն Աւստրիոյ մէջ գտնուած գերման տարրին երեւակայութեանը մէջ, իրենք ալ Բոլոնիացիներուն չափ ընդդիմանալ կուզեն այն ծրագիրներուն, որոնց Գերմանիա կը հետեւի գլխաւորապէս Աւստրիոյ կայսրութեան մէջ։ Միւս կողմէ մոռնալու չէ թէ Մաճառներն ալ դժգոհ են Աւստրիոյ Գերմանացիներէն։

Այս ամէնը մեզ մտածել կուտան թէ, Աւստրիոյ և Հունգարիոյ կայսրութեան մէջ, երրեակ նիզակցութեան հանդէպ մեծ անտարբերութիւն մը, մինչեւ իսկ զզուանք մը գոյացած է, երեւոյթ մը զոր կոմս Պիւլով բնականաբար ի վաղուց գուշակած ըլլալու է։ Այս կացութիւնը, և մանաւանդ վերոյիշեալ երկրին այդ ատիճան զանազան տարրերուն ձգտումները, մտատանջութիւն կը ներշնչեն Ֆրանսուա Ժոզէֆի, որ ապատանելով Աւստրիոյ պանպանողականներուն և իր տարիքին դեռ Հունգաթցիներուն ազդած յարգանքին, ստիպուած է ինքն ալ պանպանողական ըլալ, այսինքն իրաց վիճակը անփոփոխ պահել, և երրեակ նեղակցութիւնը խզելու պատճառ չըլալ։

Գալով Իտալիոյ, ամէն մարդ գիտէ թէ, այդ միապետութիւնը աստրիական կայսրութեան ոչ ներքին և ոչ արտաքին կազմակերպութիւնը ուզի, Վիքթոր Էմմանուէլի, Ռալուրի և Կարիպալտիի Դ. Նարպոլէոնի աջակցութեամբ հիմնուած թագաւորութիւնը միութեան բոլոր յատկութիւններուն օժտուած է։ Ակնկէց զատ, ինչպէս մէկէ աւելի առիթներու մէջ յայտնած ենք, և ոչ մէկ զօրութիւն խտարական սահմաններուն և ջուրերուն կը սպառնայ, Ֆրանսէւիտալական յարաբերութիւնները ամէն ժամանակէ աւելի սերտ են, քանի որ քրիստեան քաղաքականութեան շրջանը շատոնց ի վեր անհետացած է և այսօր Իտալիա կը մտածէ թէ ինքն ալ Գերմանիոյ չափ շահախնդիր պէտք է ըլլայ։

Արդ, թերեւս սխալ բռած չենք ըլլար, երբ ըսենք թէ կոմս Պիւլով՝ Գերմանիոյ դաշնակիցներուն նկատմամբ գործածած պաղ լեզուն այժմ բնական ըլլալով մէկտեղ, շատ ուշ մնացած է։։։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ՁԱՆՁԻՒՐ ԴԷՄՔԵՐ

ԹԷՈՊԹԷ

Գերասիկնիս ընթերցողնե՛ր, գիտեմ թէ ինչքան դիւրութեամբ պիտի կրնաք գուշակել այն դժուարութիւնները զորս զգայականութեան մը բովանդակ ցնցող անկեղծութեամբ գրելու ըղձանքը զգացի ձեռնարկելով նկարել լուսանկարը ճանաչեր դէմքերդ լուսանկարչին, որ իր արհեստին պահանջած նրբութիւններուն ու վայելչութիւններուն հիմովին հմուտ և իր վրձինը յատկացեալ գծէն ու սահմանէն մաղի չառի չը չեղեցնելու պայմանաւ, արժանաւորապէս գծեց երկվեցեակ մը ճանչեր դէմքերու նկարները և ձեռնարկեց երկրորդ տուղինային՝ որուն առաջին ճանչեր դէմքը այնքան պահանջկոտ և որուն նկարելը այնքան նրբին ու դժուարին, կատարեալ յաջողութեամբ աւարտելէն ետքը, ալ տարակոյս ըսուածին չոչորդը անդամ չէ մնացած անչուշտ ընթերցողաց քով գուշակելու համար մնացեալ տասնմէկին յաջողութիւնը։

* * *

Վեց ամիս կայ որ չեմ տեսած զինքը, բայց արդէլ մը լուսնիմ երեւակայելու մինչ միեւնոյն առոյգ երիտասարդը, մին այն Սկիւտարցի ամուրի երիտասարդներուն լուրջերէն, լուրջ իր խօսուածքին մէջ, լուրջ իր գրութեանը մէջ, և վերջապէս իր շարժուձեւերովը միասին լուրջ իր բնաւորութեան մէջ ալ։

Հասակ մը բարեձեւ առնական, այո՛ առնական քաղուածքով, (սիրամարգաձեւ միտիները կը թափանցին ուժոր իմաստին) գէսը, մինչեւ ոչ շատ լայն ճակտին կէսը ինած, որմէ վարը քիչ մը խորունկէն զետեղուած սրսծայր աչքերու այդ ձեւին ժամանակամանագէտ մը Դիտակ անունը տուած է։ Գուցէ Թէոդիկի հէգրիտ լուսանկարելու գաղտնիքներէն մին եղած ըլլայ այդ։ Դէմքը կլորիկ, քիչ շատ կուռ պեխեր՝ ոլորուն, բայց ոչ Գերմանիկ. թեթեւ ժպիտ մը իր շրթանց շուրջը և սրամիտ նախադասութիւններ իր բերանին մէջ զորս շատ լաւ գիտէ Թէոդիկ շռայլել իր ծանօթներուն, ըլլայ փողոցը կամ տուները բարեկամական խումբերու մէջ, խառնելով զանոնք չէն շեղ քան ներու, քան քանիներ՝ որոցմէ իր գրուածոցը մէջ միայն չի կրցաւ դնել Թէոդիկ, անանկ որ Հաղարապետանը իր խմբագրած «Լոյս»ի օրով զուր ճիգեր թափեց անոր մէլանոչէպ գրութիւններուն խառնելու խնդրանքի կամ երգիծանքի հովերը. սա ալ չմոռնամ ըսել թէ հաւ զաք ու մէկ աղաւորաձիւ բառերով կանուանուած գեղեցկիմատ խօսքերը որոց մէջէն Թէոդիկի ինքնաբուղխ բանաստեղծութեան խանդն ու եռանդը, թարմն ու բոյրը կը ըսրեն, կ'արագաւայլին, գուցէ կարծել տան զինքը յանուանէ միայն ճանչցողներուն թէ Թէոդիկ երէց մաղեր ալ ունի, բայց ո՛չ, Թէոդիկ ինչպէս իր գրութեանցը նոյնպէս և ձեւերուն մէջ առանց երբեք հնչեցնող մ'ըլլալու, միշտ սիրած ու նախընտրած է պարզութիւնը, մանաւանդ որ ան «գործի մարդ» ալ է, և մաքսի պզտիկ հաշիւ մը լեցնելու չափ դիւրութեամբ կը գրէ յօդուածներ, թերթեր կը լեցնէ ընդ փոյթ։

Թէոդիկ հակառակ բառերու տառերու հետ խաղալու ունեցած ըղձանքին երբէք մասնակից չեղաւ «նորավէպ» կամ հնավէպ պէս բառերու կամ այսօրուան ու վաղուան գրականութեան շուքը շրջող վիճաբանութիւններուն, վիճաբանութիւններ որոց մէջ—յարգելով անչուշտ բայաւութիւնները—գիտցողներէն աւելի չգիտցողները մուքը բրին, թէև ամէնէն եաքը ծնած ըլլայ «մուկն չնչին», որ սովորութիւն ունի ծնելու այդէն մեր բոլոր հրապարակ նկատուած գրկնիներու վասնանելն։ Շատ ծաղեր խլեց ընթերցողներէն Թէոդիկի «Պեսթէնիկար»ը, որ երդուեցաւ «Բիւզանդիոն»ի մէջ, որմէ քանի մը օր ետքը Սկէ-ոբ, Զիթիմիկի պարտէզը հանդիպեցաւ իրեն։ Միմիոն ի ամիսի մը վրայ նատած կը խորհէր Թէոդիկ. ի՛նչ մեղքս պահեմ, մը-տածեցի ինքնիրենս թէ գուցէ հոն թափառող կամ չրջագայող ուղիներուն խիղճերը կը քնէր ան. բայց դեռ չաթմ մը չանցած, զգացի գուշակութեանս մէջ սխալած ըլլալս՝ կարդալով «Շան խիղճը» «Բիւզանդիոն»ի մէջ, Թէոդիկէն ստորագրուած։

Մինչ ցարդ Թէոդիկի գրուածոցը մէջ—բատիս—իր գլուխ գործոցը պիտի ըլլայ «Ճանչեր դէմքեր» ու անմոռանչ հաղուագիւտ Ալոյսը. գրական անձնաւորութեանց իւրաքանչիւրին իր արժանեացը մէջ պատկերացումը պարագային համար ալ մեծ օգուտներ կրնայ ունենալ անչուշտ, հետեւաբար փոքրիկ ծառայութիւն մը չէ որ կ'ընէ Թէոդիկ «Մանզումէ»ի միջոցաւ մեր արդի և ապագայ գրական «սերնդեան». յաջողութիւն կը մաղթենք։

Իսթիր-բէ ՍԻՄՕՆ ՐԻԶԻՐԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԳՈՐԾԻ ՄԱՐԴ ԸԼԼԱԼՈՒ ԱՌԱՋԻՆ ԵՐԿՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Ա.

Գործնական Գիտութիւն.—Ընթերցողներէն

Ամէն գործ ունի իր երկու որոշ պայմանները. Ա. Իր «գիտութիւն»ը՝ որ ուսումնասիրութեամբ պէտք է ձեռք բերել. Բ. Իր «արհեստ»ը՝ որ վարժութեամբ կը ստացուի։

Ա.—«Գործի մը Գիտութիւն».—Որպէս զի վաճառական մը իր առեւտրական դատարակութիւնը ամբողջացուցած ըլլայ, մասնաւորապէս այս երկուքին գիտութիւնն ու ստացումը հարկ անհրաժեշտ է։ Թէեւ քիչուոր չեն անոնք՝ որ հիմա իսկ դեռ կ'ըսեն՝ թէ առանց վարժարանի մասնաւոր և ընդհանուր կրթութեան ալ կարելի է առեւտրական բարձրագոյն գիրքեր գրաւել գործնական վարժութեամբ, սակայն մեր առաջարկութիւնը կարենալ հաստատելու համար բաւական է ակնարկ մը նետել անցեալ 50 տարիներու շրջանին մէջ աստանդեան պէս արագ փայլող առեւտրական տուներու վրայ՝ որոնք թէեւ գործի մէջ չատ քաջ-վարժ, սակայն չկրցին մինչեւ վերջը կանգուն ու հոսկուն մնալ. ինչան, սրընանկացան. ու այսօր, շատ մեծ բան մը, երեւոյթ մ'է տեսնել մեր մէջ 70-80 տարուան կեանք ունեցող առեւտրական չենք չնորհք տուն մը և ցոյց տալ։

Պատասխան. — Որովհետեւ անոնք սո՛ակ երկրորդին դարեցան, առանց գիտութեան ամէնէ կենսական և բանաւոր պահանջներուն կարեւորութիւն ընծայելու. առանց ուզիղ դարձեալ և յոգնելու ջանացին կամ յուսալ կարծեցին առեւտրական հրապարակին սիրանալ։

Ահա՛ մեր տկարութիւնը, մեր մահացու վերքը ինչպէս տեսելոյն մէջ անանկ ալ հիմա, և այս ի՞սկ է պատճառը, շատ պարզ, որ մեր առեւտրական տուները, հակառակ իրենց արքաչ ու տենդոտ գործունէութեան, դիմադ փարելով իրենց նահապետական հնաւանդ սովորութեան չանեցան, չգաղմացան և մեր վաճառականները չեղան ծնող, արտադրող, նուաղեցնող տարրը, չզարգացուցին իրենց մաքերը, և այս տեսանելոյ վիճակն ալ ո՛չ մէկ կերպով կարելի է արդարացնել, մանաւանդ երբ կը խորհինք թէ այսպիսի բարեբարեհամ Օսմ. մեծազոր կայսրութեան մը հովանաւորութեան ներքեւ կեանքի ամէն տեսակ բարիք՝ դիւրութիւն և թոյլտուութիւն վայելած են մեր դիրքերն առեւտրական տուներ և ընդհանուր հասարակութիւնը։

Եւ յետոյ, իրա՛ւ է թէ վաճառականութեան գլխաւոր սկզբունքներու ամէն ժամանակի համար նոյն են և անփոփոխելի, որուն ուղղակի հետեւանքն է վաճառականութեան ներկայ արագ և ընդհանուր զարգացումն ու ծաւալումը. և սակայն, դեռ երէկ անցնող սա 19րդ դարու մէջ այնքա՛ն քաջալարժ առեւտրական մարդոց և տուներու անկումն ու քայքայումը բաւական է մեզ համոզելու՝ թէ գործնական գիտութիւնը առեւտրի և արհեստներու՝ դեռ մեր մէջ պարզապէս ուսումնասիրուած չէ, իրեն վայելուչ տեղն ու դիրքը գրաւած չէ. վասն զի վաճառականութիւնը (նոյնը արհեստը ու արուեստը) ա՛յնքան արագ կ'աճի ու կը ճոխ՝ որ հիմա իսկ իր մեծագոյն մասը դեռ թարմ է և նոր։

Եւ ի՞նչ է գիտութիւնը.—Երբ բան մը տեղի կ'ունենայ, գիտնալ թէ ինչ պտի հետեւի, կամ ուրիշ խօսքով, ներկայ վայրկենիս տեղի ունեցող իրերուն անմիջական կամ անհրաժեշտ հետեւանքը,—որ լաւագոյն, բարձրագոյն, ընտիրն և ամենէն մաքուր գիտութիւնն է։ Գիտնալ թէ երբ բան մը պատահած է ինչ պէտք է կանխած ըլլայ. ուրիշ խօսքով, գիտնալ առեւտրական գէպքի մը ծագումն տուող պատճառները, այսինքն՝ գիտութիւն։ Այս է իրաց ոգին—բոլո՛ր մարդկային ազգի դարաւոր փորձառութիւններու տրամաբանական արդիւնքն ու հետեւանքը։

Եւ որովհետեւ դեռ չունեցանք մեր վաճառականական կամ արհեստագիտական գէթ միջնակարգ վարժարաններն ո՛ւր կարենայինք ուսանիլ գործի մը յատուկ տեսական և գործնական գիտութիւնը, հետեւաբար, թէ՛ ունենանք և թէ՛ ոչ, գէթ այժմէն առաջին քայլափոխին սա երեք բաները անհրաժեշտ են գործի մարդու մը համար.—Դիտողութիւն, խօսակցութիւն և ընթերցում։

Ա՛հա՛ սոնք են այն երեք աղբիւրները՝ որոնցմէ պէտք է քաղի գործի մը տեսական գիտութիւնը։ Սա՛նք են որ կը կազմեն իրողութիւններ և սկզբունքներ։ Զարմանալի չէ՞ տեսնել որ ցարդ անտեսանելի կրցած չեն գործնական կեանքի գիտութիւնը ամբողջապէս ի գլիր արձանացնել, քանի մը հատորներու մէջ սեղմեցնել, թէեւ շատոր աշխատած են, մանաւանդ սա վերջին տարիներուս։ Սակայն դիտութիւն, դիտողութիւն, խօսակցութիւն և ընթերցում, բան մը չեն արժեր, եթէ վաճառական մը կամ արհեստաւոր մը զո՛ւրի է սրամտութենէ։ Ուրիշն պէտք չէ՞ մոռնալ թէ մարդ երկու աչք, երկու ականջ և միայն մէ՛կ լեզու ունի։ Երկու լսել, մէկու տեսնել և մէ՛կ խօսիլ։

Պարտի մի՛շտ իր աչքին առջեւն ունենալ, դիտել այն վիրը՝ ուսկից քիչեր ապաշովապէսամբարուած են և հաղարաւորներ կորսուած։ Մանաւոր կամ ընդհանուր գործերու վրայ գրուած գրքեր իրր յուշատետր պէտք է ծառայեն մեզ։ Պէտք է դնել, այո՛, դի՛րք ծախու առնել, գրքի դրամատ, վարժուիլ ու վարժեցնել և կրկին ու կրկին կարդալ զանոնք։

Անոնք կը պարունակեն փորձառութիւնը այն մարդոց՝ որոնք արդէն նման ընթացքի մը հետեւած են և աւարտած, և ա՛նսկիսի իմաստուն խորհուրդներ և սրամիտ թելադրութիւններ՝ որոնք նպատակ ունին ցոյց տալ վանդի ճամբան և ապահովութեան ճամբան, հիմնուած ուրիշ չատերու հաւաքական փորձառութեանց վրայ։ Անոնք լեցուն են այնպիսի թանկագին թելադրութիւններով՝ զոր նախանձորդ մէկը չպիտի ուզէր որ գիտնային դուն։ Այդ գրքերը կրնան թելադրել մեզ դաղափարներ՝ որոնք հաղարաւոր ոսկիներ կ'արժեն։ Մրշա ... կար են նաեւ առեւտրական պատմական գրքերը, որոնք կ'ընծայեն մեզ այնքա՛ն պատմական իրողութիւններ և սկզբունքներ։

Գործի տէր մարդիկ՝ որոնք չատ հկզ փորձութիւն ունին միանգամ ընդմիշտ հրաժեշտ տալու ընթերցասութեան, իրենց խելքն ու միտքը տալով դրամաշահութեան, և աւելցած քիչ մը ժամանակն ալ խաղամոլութեամբ իրենց թէ՛ դրամը և թէ՛ առողջութիւնը վրայ տալու, պարտին բարձր և խորին յարգանք տածել այդպիսի առողջ գաղափարներով և իրողութիւններով զեղուն գրքերու, որոնք միտքը կը մշակեն, կը կազդուրեն, կը մղեն գործելու և շատ հեղ կասկածելի պարագաներու մէջ ալ կը թելադրեն ճարտար հնարքներ և ցոյց կուտան ելից ապահով ճամբան։ Հապա՝ այն բարեբար ազդեցութեան արժէքը՝ իր և իր շուրջը գտնուողներուն վրայ...Փութաքանչիւր գործի տէր մարդ, իւրաքանչիւր մթերանոց, պարտի գործնական, կամ դէթ իրենց գործին յատուկ նիւթերու վրայ խօսող ընտիր հեղինակութեանց հաւաքածոյ մը, գրատուն մը ունենալ։ Սակայն, ամէն գիրք փափագելի չէ։ Բանի մը հատոր գիրք միայն, բայց շատ խորհուրդ՝ զմարդիկը կարողացնեն սանձել, կառավարել իր ոյժն ու կիրքերը և օգտակարին բարիին ու ճշմարիտին համար գործածել։ Նշանաւոր մատենագիր մը դիտել կուտայ՝ թէ ինք երբէք չի՛ խախտեր այն մարդէն՝ որ ունի հոգ և ընդարձակ գրատուն մը, (փառքի համար չէ, կարդալու համար)։ Պարտինք ա՛նպիսի գրքեր ունենալ և կարդալ՝ որ մեր մտաւորական շարժիչ կարողութիւնները ի գործ կը մղեն և կը պարզեն կեանքի այլ եւ այլ կողմերն ու երեւոյթները՝ որք մութ և անծանօթ մնացած են, և ցոյց կուտան գործնական կեանքի այն արահետը՝ որ կ'առաջնորդէ դէպի յաջողութիւն։

Նոյն այս օգտակար թելադրութիւնը խոնարհարար կ'ընենք վարժարաններու պատ. տեսչութեանց և ուսուցչական մարմիններու՝ այն է, ամէնէն խոնարհագոյն և տարրական վարժարանի մը դասարանները մէջ սեղմեցնել, թէեւ շատոր աշխատած են, մանաւանդ սա վերջին տարիներուս։ Սակայն դիտութիւն, դիտողութիւն, խօսակցութիւն և ընթերցում, բան մը չեն արժեր, եթէ վաճառական մը կամ արհեստաւոր մը զո՛ւրի է սրամտութենէ։ Ուրիշն պէտք չէ՞ մոռնալ թէ մարդ երկու աչք, երկու ականջ և միայն մէ՛կ լեզու ունի։ Երկու լսել, երկու տեսնել և մէ՛կ խօսիլ։

Պարտի մի՛շտ իր աչքին առջեւն ունենալ, դիտել այն վիրը՝ ուսկից քիչեր ապաշովապէսամբարուած են և հաղարաւորներ կորսուած։ Մանաւոր կամ ընդհանուր գործերու վրայ գրուած գրքեր իրր յուշատետր պէտք է ծառայեն մեզ։ Պէտք է դնել, այո՛, դի՛րք ծախու առնել, գրքի դրամատ, վարժուիլ ու վարժեցնել և կրկին ու կրկին կարդալ զանոնք։

Անոնք կը պարունակեն փորձառութիւնը այն մարդոց՝ որոնք արդէն նման ընթացքի մը հետեւած են և աւարտած, և ա՛նսկիսի իմաստուն խորհուրդներ և սրամիտ թելադրութիւններ՝ որոնք նպատակ ունին ցոյց տալ վանդի ճամբան և ապահովութեան ճամբան, հիմնուած ուրիշ չատերու հաւաքական փորձառութեանց վրայ։ Անոնք լեցուն են այնպիսի թանկագին թելադրութիւններով՝ զոր նախանձորդ մէկը չպիտի ուզէր որ գիտնային դուն։ Այդ գրքերը կրնան թելադրել մեզ դաղափարներ՝ որոնք հաղարաւոր ոսկիներ կ'արժեն։ Մրշա ... կար են նաեւ առեւտրական պատմական գրքերը, որոնք կ'ընծայեն մեզ այնքա՛ն պատմական իրողութիւններ և սկզբունքներ։

Գործի տէր մարդիկ՝ որոնք չատ հկզ փորձութիւն ունին միանգամ ընդմիշտ հրաժեշտ տալու ընթերցասութեան, իրենց խելքն ու միտքը տալով դրամաշահութեան, և աւելցած քիչ մը ժամանակն ալ խաղամոլութեամբ իրենց թէ՛ դրամը և թէ՛ առողջութիւնը վրայ տալու, պարտին բարձր և խորին յարգանք տածել այդպիսի առողջ գաղափարներով և իրողութիւններով զեղուն գրքերու, որոնք միտքը կը մշակեն, կը կազդուրեն, կը մղեն գործելու և շատ հեղ կասկածելի պարագաներու մէջ ալ կը թելադրեն ճարտար հնարքներ և ցոյց կուտան ելից ապահով ճամբան։ Հապա՝ այն բարեբար ազդեցութեան արժէքը՝ իր և իր շուրջը գտնուողներուն վրայ...Փութաքանչիւր գործի տէր մարդ, իւրաքանչիւր մթերանոց, պարտի գործնական, կամ դէթ իրենց գործին յատուկ նիւթերու վրայ խօսող ընտիր հեղինակութեանց հաւաքածոյ մը, գրատուն մը ունենալ։ Սակայն, ամէն գիրք փափագելի չէ։ Բանի մը հատոր գիրք միայն, բայց շատ խորհուրդ՝ զմարդիկը կարողացնեն սանձել, կառավարել իր ոյժն ու կիրքերը և օգտակարին բարիին ու ճշմարիտին համար գործածել։ Նշանաւոր մատենագիր մը դիտել կուտայ՝ թէ ինք երբէք չի՛խախտեր այն մարդէն՝ որ ունի հոգ և ընդարձակ գրատուն մը, (փառքի համար չէ, կարդալու համար)։ Պարտինք ա՛նպիսի գրքեր ունենալ և կարդալ՝ որ մեր մտաւորական շարժիչ կարողութիւնները ի գործ կը մղեն և կը պարզեն կեանքի այլ եւ այլ կողմերն ու երեւոյթները՝ որք մութ և անծանօթ մնացած են, և ցոյց կուտան գործնական կեանքի այն արահետը՝ որ կ'առաջնորդէ դէպի յաջողութիւն։

Նոյն այս օգտակար թելադրութիւնը խոնարհարար կ'ընենք վարժարաններու պատ. տեսչութեանց և ուսուցչական մարմիններու՝ այն է, ամէնէն խոնարհագոյն և տարրական վարժարանի մը

մէջ իսկ ուսանողներու յատուկ գրառումներ հիմնել և ունենալ, ի տղայ տիոց անոնց մէջ արթնցնել առողջ ընթերցանութեան մը ճաշակն ու ոգին, որ օժանդակ ըլլալով իրենց հետ մարմնամարզն ու բարոյախօսութիւնը՝ իբրեւ միակ դեղթափը մանչերու թըշնամիին, կարենան եթէ ո՛չ բոլորովին, գէթ մէկ մասով ի բաց վանել զայն։

Ուսանողն այդ գրքերէն, գրառուներէն պիտի քաղէր իր գործին ու դասերուն նուիրական ու յաւերժական պաշարը։ Միշտ և իր ամբողջ կեանքին մէջ այս աղբիւրէն պիտի ըմպէ։

Ի՛նչ որ այսօր կարդացիր, վաղը չուառով պիտի չքանայ, — սպառելով կամ մոռնալով—և միտքը ուսանող ըլլանք թէ գործի մարդ, պարտինք առողջ գիտութեան նոր ու թարմ առուակով չարունակ ոռոգել մնացեալները։ Նոյն իսկ ոկիսմոնները պիտի չորնային՝ եթէ առուակներն ու գետերը, չարունան, գիշեր ցորեկ անոնց մէջ հոսելէ դադրէին։ Մեր միտքը որը և այրիին կուժը չէ, որ որչափ պարպուի այնչափ աւելի գիտութեամբ լեցուի։ Մեր մէջ տիրող և շատ քիչ անգամ լսուած գանգատ մը կայ, այն է՝ թէ շատ քիչ նպատակայարմար գիրքեր կան երատարակուած։ Մենք ալ կը հարցնենք՝ թէ այդ քիչերէն ալ արդեօք քանի՞ն քանիկան հատոր սպառած է։ Մեր մէջ մակաբուծութիւնը այն ատիճան յառաջ գացած, երեսած, սովորական դարձած է՝ որ դրամ ունեցողն ալ, չունեցողն ալ մեծ շահ կը սեպէ առանց դրամի գիրք և լրագիր կարդալ և որ յոռետդոն է՝ կարդալէն վերջ գէթ վերադարձնելու պէտիկ ձանձրոյթն ալ չեն բարեհաճիր տանիլ։ և որ աւելին է, նոյնքան յոռի գեռ արմատացած անմեղ նախապաշարում մը կայ ընթերցող հասարակութեան մեծ մասին մտքին մէջ՝ թէ գիրք մը կարդալու համար առնել կարդալն ու մոռցնել տալով չվերադարձնել վար գնելը՝ մեղք չէ, գողութիւն չէ, ընդհակառակը մեծ ալ ճարպիկութիւն է, առանց սակայն խորհելու և զգալու, թէ՝ գիրք մը գնելով, կարդալով օգտուելէ վերջ՝ գրքին համար վճարած 4-5 կամ 10 դահեկանով օգնած, սատարած պիտի ըլլայ նաեւ հրատարակչին, տպագրիչին, գրաշարներուն, հեղինակին, մէկ խօսքով՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ։

Ս. Ց. ԴԸԶՐԼԵԱՆ

ԽԱՐԻՃԻՅԵԼԻ

ԹՐԱՆՍՎԱԼ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ. — Էֆրէնճի դեկտ. 7 տէ Պրիւսէլէն «Մօրնինկ Բօսթ» կազէթասընա եաղըլեօր։ Թրանսվալ ասքերի պաշ գուսմանտանը ժէնէրալ Պոթատան՝ Թրանսվալ հիւբիւմէթի բէիսի Մ. Քրիւկէրէ կէլէն պիր բաբօրտա, հարպ մէյտանընտա 16,000 սիլահլը պօէր մէվճուտ օլտուղու, վէ Ինկիլիթէրանին Գաբ միւսթմէլքէսինտէ, 13 Պօէր միւքրէզէսինին Ինկիլիզէրէ գարշը՝ կէլմէքտէ օլտուղու պիլտիրիլմիշ տիր։

Տիկէր թարգման, Պրիւսէլէն կէլէն խապէրլէր՝ մէղքիւր չէհրտէ չըգան «Բէթի Պէօ» կազէթասընը՝ աթիտէքի մալիւմաթը վէրտիեէնի սեյլէօրլար.

«Կէօեա Ինկիլիթէրա իլէ Պօէրլէր պրասընտա սուլհ միւզաքէրաթը օլտուրտանտա տարր պու կիւնլէրտէ կազէթալարտա տիւրլիւ տիւրլիւ հավատիա նէյը օլտունտագտա տրը։ Պիզիմ պատրոմը խապէրլէրէ կէօրէ, նէ հարպ մէյտանընտա պուլունան Պօէրլէր՝ վէ նէտէ Քրիւկէր՝ տօքթ. Լէյտա վէ սաիր Պօէր բէիսլէրի իլէ Ինկիլիթէրա արասընտա սուլհ միւզաքէրաթը օլտուրտանտա տարր։ Պունտան պաշգա, սուլհ հազգընտա՝ ձէնուպի Աֆրիգատա պուլունան Պօէր ժէնէրալարը իլէ, էվրօբատա պուլունան Պօէր բէիսլէրի արասընտա միւզաքէրէ օլունմագտա տրը։ Պունունլա պէրապէր, կէրէք Մ. Քրիւկէրէ կէրէք սաիր Պօէր միւբախաալարընա Ինկիլիթէրա թարաքընտան վուգու պուլաճագ սուլհ թէքլիֆլէրինի, թէտգզ թմէքտէ Պօէր ճէնէրալարտա տիւրլիւ տիւրլիւ հավատիա նէյը օլունմագտա տրը։ Պիզիմ զէթակ մէնճիսինտէ կիւմրիւք թարիֆէսի միւզաքէրաթընա տէվամ օլունմասընտան էվվէլ, Պրէչէմկա նէրբի պօեունմա, Ալմանիա վէ Ավթրիա հուտուտունու եէնիտէն թաեին իչուն, հուպուպաթ կիւմրիւք թարիֆէսինի արգու իթիքլէրինի, վէ թիճարի մուահէտէլէրին տէվամը լիւզումնա գանի օլտուգլարընը պէեան իթմէլէր տիր։

Կիւմրիւք թարիֆէսինի թէտգզ իչուն, թէչքիլ իտիմէք իսթէնիլէն գոմիսիոն՝ միւխթէլիֆ ֆըրգալարտան՝ պիրէր ադատան իպարէթ պուլունաճագ տրը։ Պու ադալարտան 20սի էլենի կօմրիւք թարիֆէսի բրօժէսի թարաֆտարը, վէ 8ի էսկի թարիֆէ թարաֆտարը պուլունմագտա տրը։

ՖԻԼԻԲԻՆ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ,—Ֆիլիբին ատալարընտա պուլունան Ամերիգա ասքէրինին գոմանտանը ժէնէրալ Զաֆ՝ Ամերիգա հարպիյեէ նէգարէթինէ չէքտիեի պիր թէլէկրաֆնամէէ, Ֆիլիբին ատալարընտա էին ու ասաչ չիմտիեէ գատար իատէ օլունմատըընտան, մէղքիւր ատալարտա պուլունան ասքէրտէն հիչ պիր միւֆրէզէնին 1903 սէնէսի իսպիտասընտան էվվէլ Ամերիգաեա ավտէթ իսէմէեէճէնինի սեօյլէմիշ տիր։

ԱՄԷՐԻԳԱ ՎԷ ՏԱՆԸՄԱՐԳԱ. — Մէպոնսան մէճլիսինտէ, Նիւ ձէրսէյ մէպուսը Մ. Կարանէր՝ Տանմարգանը Անթիլ տէնիզինտէ պուլունան միւսթէմլէքէսինին՝ Ամերիգա թարաֆընտան սաթուն ալընմասը հագգընտա, հիւբիւմէթ միւսաատ իսիլմէսինի վէ ֆիեսթընին 4 միլիոն տօլարը կէչմէմէսինի թէքլիֆ իթմիշ տիր։

ՄԱՐԲԻ ԻԹՕ ԱԼՄԱՆԻԱՏԱ. —Ճաբօնիանընն սապգ պաշ վէքիլի օլուպ, սէհահաթա չրգան մարքի իթօ՝ Պերլինտէ պուլունտուղու սրբատա, Ալմանիա պաշ վէքիլի վէ սաիր պէօեիւք մէմուրլարը իլէ կէօրիշմիշ տիր։ Թանսիլը ֆիւնուն իթմէք իւզրէ մէղքիւր չէհրտէ պուլունան Ճաբօնիալըլար՝ միշարիւէյհին չերէֆինէ պիր պիրա զիեաֆէթի վերմիչէր տիր։ Մարքի Իթօ՝ պու միւնասիպէթլէ իյրատ իթտիեի նուիթգտա, սէհահաթա չրգաղընտան, էճնէպի մէմլէքէթլէրտէ թանսիլ իթմէքտէ պուլունան Ճաբօնիալըլար արաօընտա պէշ տէֆա, եանի՝ Ամերիգատա իւչ, Բարիսատ պիր վէ Ալմանիատա պիր տէֆա պուլունտուղունու՝ վէ Ճաբօնիալըլար թարաֆընտան կէօնթերիլէն մուհապէթտէն սօն տէրէճէ մէնիուն գալտըղընը, վէ Ճաբօնիալըլար հէր նէրէտէ իլմու մարիֆէթ մէվճուտ օլուրտա, օրահա գօչտուգլարընը, վէ պահուսուս Ալմանիատա պիր չօգ Ճաբօնիալը կէօրմէսինտէն բէք մէմնունի գալտըղընը սեօյլէմիշ տիր։

ՐՈՒՍԻԱ ՎԷ ՃԱՐՈՆԻՍ.—Բէթերսպուրգէն «Բէչէրնէյ Զայթունկ» կազէթասընա պիլտիրիլիեօր.

Ճաբոնիա հիւբիւմէթի՝ կէչէճէք իւլ պէհարտան պաշլահարագ, Նիֆօն ատասընտա պուլունան Թիսուրկա չէհրի իլէ, Վլատիվօսթօք արասընտա մունթազամ վաբօրլար իշլէթմէէ գարար վէրմիշ տիր։ Կէչէն եաղտան պէրի Ռուսիա իլէ Ճաբոնիա արասընտա վուգու պուլմագտա օլան պաղը միւզաքէրաթ՝ պուկ իւն խիթամ պուլմուշ տրը։

ԱԼՄԱՆԻԱ ՎԷ ՖՐԱՆՍԱ.—Մէպուսան մէճլիսի ազասընտան, «Օթօրիթէ» կազէթասընը պաշ մուհարրիրի Մ. Բօլ տը Գասսանեագ՝ Մ. Մասսպուսոնը Ֆրանսա մէպուսան մէճլիսինտէ իթտիեի թէքլիֆ հագգընտա, կազէթասընտա նէյը եէյլէտիեի պիր պէնտէ, Ֆրանսանը զանիֆ պուլունտուղուսյը զէմանը հէմ Ալմանիա վէ հէմտէ Ինկիլիթէրանը Ֆրանսատա գարշը ժէնֆաթլարընը կէօզէմէքտէ ըսրար իթմէլէրինտէն իլէրու կէլտիեինի, վէ Ֆրանսա հիւբիւմէթինին կէրէք գարա վէ կէրէք տէնիզ իւզէրինտէ մէնաֆի վէ հուգուգընը մուհաֆազա իչուն, բէք չօգ մասրաֆլարտա պուլունարագ, զարարա օղրամամագ իչուն. արթզգ Ալմանիա իլէ պարբյմագ լազըմ կէլտիեինի, վէ Ֆրանսըզ ասքէրինին Ալմանեալը Մարէշալ Վալտէրսէյին գումանտասը ալթընտա օլարագ հարէքէթ իթմէսի՝ Ֆրանսանը Ալմանիա իլէ պիրլէշմէսինտէ պիր խաթրա թէչքիլ իթմիշ օլտուղունու սեօյլէմիշ տիր։

ՆԻՔԱՐԱԳՈՒԱ ԳԱՆԱԼԸ.—Վաշինկթօնտան «Թայմզ» կազէթասընա խապէր վէրիլտիեինէ կէօրէ, Նիքարակուա հիւբիւմէթի իլէ Ամերիգա հիւբիւմէթի՝ Նիքարակուատա աչըլմագ գանալ հագգընտա ուհուշմուշլար իսէ տէ, Նիքարակուա հիւբիւմէթինին գանալը կէչէճէէլի թօբրագ իւզէրինէքի հուգուգընտան վազ կէչէճէէրինէ տարր չըգան հավատիսին ալ ու էսասը եօգ տրը։

ԱՎԱԹՐԻԱ ԵՒ ԱԼՄԱՆԻԱ.—Էֆրէնճի դեկտեմբերին Ղիսինտէ, Բայխշթակ մէճլիսինտէ կիւմրիւք թարիֆէսի միւզաքէրաթընա տէվամ օլունմասընտան էվվէլ, Պրէչէմկա նէրբի պօեունմա, Ալմանիա վէ Ավթրիա հուտուտունու եէնիտէն թաեին իչուն, թագտիմ իտիլէն Լաեիհա՝ պիրինճի վէ իքինճի տէֆա օգուտուչտան սօնրա գապուլ օլունմուշ տրը։

ԱՎԱԹՐԱԼԻԱ.— Աեան մէճլիսի՝ Ավթրալիա գրթասընա հիճրէթ իտէնլերէ գարշը իթթիհատ իտիլմէք իւզրէ պէեան իտիլէն թէտպիրլերի գապուլ իթմիշ տիր։

ԱՎԱԹՐԻԱ ՎԷ ՍԸՐԲԻԱ.— «Վիէնը Մորկընտ Զայթունկ» կազէթասընը իսթիսպարթընա կէօրէ, Սըրպիսթան գրալ վէ գրալիմասը հազարաթընը Վիէննանը զիեաբէթ իթմէլերի հագգընտա ըէսմի միւզաքէրաթ ճէրէեան իթմէքտէ իմիշ։

ԲՐԻՆՍԼԻՆ ՆԱԱՇԸ.— Իթալիա մէպուսան մէճլիսի՝ չիտաէթի պիր միւնագաշատան սօնրա, միւթէվէֆֆա Բրինսլինին նաաշընը Բալէրմօտա Սան-Տօմինիքօ քիլիսէսինտէ տէֆնինէ տարր օլան թէքլիֆի գապուլ իթմիշ տիր։ Մ. Սօննինօ՝ միւշարիւէյհին մէմլէքէթէ օլան խըտմէթլէրինտէն պաս իթթիհեի սրբատա տէմիշ տիր քի, «1894 սէնէսինտէ, Մ. Բրիսբի՝ ֆէվգէլատէ պիր մէթանէթ կէօսթէրէրէք, մէմլէքէթին մալիյեէ վէ սիեասի սավալընին ըսլահընա մոգվաֆֆագ օլմուշ տրը։»

ՍՐԱՆԻԱ.—Պաշ վէքիլ Մ. Սակառթանընն՝ Ալմաանն ճիվա մատէնլէրինի թէէմինաթ կէօսթէրէրէք, պիր խթիգրագ ագա իթմէք նիեէթինտէ օլտուղը սեօյլէնիլիեօր։

Մալիյեէ նազրրընը Աեան մէճլիսի պիւտճէ գօմիսիօնունա պէեան իթտիեինէ կէօրէ, կէչէճէք յուռնվար վէ ապրիլ այարընտա տիւեունը խարիճլյեէ գուբօնլարընը էօտէմէք իւզրէ, խալինէտէ 25,000,000 ֆրանգ, եանի 5 միլեոն ֆազլա պուլունտուղունա պիտիրիլմիշ տիր։

ԲՐԷՆՍ ՏԸ ԿԱԼ ՎԷ ԼՕՐՏ ՍԱԼԻԶՊԻՐԻ.—Լօնտոն չէհրի պէէեիյեէ լօրտը՝ կիլտնալտա Ինկիլիթէրա վէլիի ատը բրէնս տը Կալ իլէ բրէնսէա տը Կալ՝ չէրէֆինէ ֆէվգէլատէ բարլագ պիր զիեաֆէթ վէրմիշ տիր, Լօրտ Սալիզպիրի տախի հազրը պուլունտուեօր իսի։ Պէլէտիյեէ Լօրտունը նուիթգընտան սօնրա, միւշարիւէյհ բրէնս՝ ճէվապէն պիր նուիթգ իյրատ իտէրէք, պիր այ էվվէլ ումում պէօեիւք Պրրթանիա իմբերաթօրլուղունտա իդրա իթտիեի սեեահաթին պաչլճա վուգուաթընտան պահա իթմիշ տիր։ Սիւէյշ գանալընտան պահա իտէրէք տէմիշ տիր քի, թարիխճէ ֆէվգէլատէ էհէմմիյեէթլի օլան պու էսէր՝ գօչու տօսթուժուգ պուլունան պէօեիւք միլլէթին (Ֆրանսա) զաեէթ զէբի պիր ֆվլասընը (Լըսէբս) էլինտէն չըգմըշ տրը։

Պաահէու Գանատա հագգընտա սէօզ իյրատ իտէրէք, տէմիշ տիր քի, «Իքի պէօեիւք միլլէթի (Ինկիլիզէրի վէ Ֆրանսըզլարը) պիրլէշտիրմէք իչին իտիլէն զայրէթլէրին սէմէրէսի օլմագ իւզրէ, պէօեիւք պէօեիւք մուվաֆֆագըյեէթլերի կէօզիւմէ կէօրտիւմ.»

Բրէնս տը Կալտան սօնա լօրտ Բօզպերի պիր նուիթգ իյրատ իտուշ, պիրճիւմէ Ինկիլիզ միւսթէմլէքեաթընն սրհհաթ վէ չէրէֆինէ չարպա իչմիշ վէ տէմիշ տիր քի, «Մ. Զէմպրլէյնին բէք չօգ տօսթը օլմագլա պերապէր, պաղը տիւշմանլարը տա վար տրը, ֆագաթ հէր նէ օլուրսա օլսուն, միւսթէմլէքեաթ նազրը ֆէվգէլատէ պէօեիւք մէէմուրլիյեթինտէ, ֆէվգէլատէ մէթանէթ. դայրէթ վէ իգթիտատ կէօսթէրմիշ տիր։»

Պունա ճէվապէն Մ. Զէմպրլէյն «տիւշմանլարըմը սայմագ զահմէթինի պիւէ իսթիեաբ իթմէք խսթէմէմ» տէմիշ տիր։

Սօն սէօզ Սալիզպիրիեէ տիւշմիշ օլուպ, միւշարիւէյհ տէմիշ տիր քի «Շիւպհէ եօգ տրը քի շու սրբատա պիր չօգ տիւշմանլարըմըզ վարտրը, անճագ պունլար՝ քէնտի էֆքեարընը թարիֆ իթմէլէրինտէ տախի լազըմ կէլէն իհթիեաթտա պուլունմաեօրլար։

Բրէնս տը Կալ վէ Բրէնսէս ճէնապարընն սեեահաթը՝ տէնիզլէրէն էօթեէտ պիրատլէրիմիզին թէվճճիւհինի գաղանմըզ օլտուղումուզը բարլագ սուրէթտէ խսպաթ իթտի։ Պու թէվճճիհլէր՝ պիզիմ սաիր տէվլէթլեր թարաֆընտան տուչար օլապիլէճէէիմիզ հագարէթլէրտէն ըէքզիհատ էհէմմիյեէթլի տիր։ Տիկէր միլլէթլերին քէնտի հարէքէթիմիզ հաքիմ օլմարանա ասլա բազի օլմամ, պիզ անլարընն էֆքեարընա իթիպար իթմէք իւզրէ մէսլէհիմիզտէն չաշմաեըզ։ Պիզէ լազըմ օլանագ ֆիքրլեր Պէօեիւք Պրրթանիա միլլէթինտէն սաեելան պիրատլերիմիզին ֆիքրի տիր։

Տէվլէթիմիզին հէր պիր քէսշինտէն էօյլէ իհթիրամ ալամէթլերինէ նաիլ օլուուգ քի, պունլար՝ միսթէմլէքեաթըմըզը թէչքիլ իտէն հիւբիւմէթլերտէն հիչ պիրինին թէվճճիհինտէն մահրում օլմասընը՝ վէ շու թագտիմ իտիլէն Լաեիհա՝ պիրինճի վէ իքինճի տէֆա օգուտուչտան սօնրա գապուլ օլունմուշ տրը։

ԱՎԱԹՐԱԼԻԱ.— Աեան մէճլիսի՝ Ավթրալիա գրթասընա հիճրէթ իտէնլերէ գարշը իթթիհատ իտիլմէք իւզրէ պէեան իտիլէն թէտպիրլերի գապուլ իթմիշ տիր։

ԱՎԱԹՐԻԱ ՎԷ ՍԸՐԲԻԱ.— «Վիէնը Մորկընտ Զայթունկ» կազէթասընը իսթիսպարթընա կէօրէ, Սըրպիսթան գրալ վէ գրալիմասը հազարաթընը Վիէննանը զիեաբէթ իթմէլերի հագգընտա ըէսմի միւզաքէրաթ ճէրէեան իթմէքտէ իմիշ։

ԲԻԼԻԲԻՆ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ,—Ֆիլիբին ատալարընտա պուլունան Ամերիգա ասքէրինին գոմանտանը ժէնէրալ Զաֆ՝ Ամերիգա հարպիյեէ նէգարէթինէ չէքտիեի պիր թէլէկրաֆնամէէ, Ֆիլիբին ատալարընտա էին ու ասաչ չիմտիեէ գատար իատէ օլունմատըընտան, մէղքիւր ատալարտա պուլունան ասքէրտէն հիչ պիր միւֆրէզէնին 1903 սէնէսի իսպիտասընտան էվվէլ Ամերիգաեա ավտէթ իսէմէեէճէնինի սեօյլէմիշ տիր։

ՄԱՐԲԻ ԻԹՕ ԱԼՄԱՆԻԱՏԱ. —Ճաբօնիանընն սապգ պաշ վէքիլի օլուպ, սէհահաթա չրգան մարքի իթօ՝ Պերլինտէ պուլունտուղու սրբատա, Ալմանիա պաշ վէքիլի վէ սաիր պէօեիւք մէմուրլարը իլէ կէօրիշմիշ տիր։ Թանսիլը ֆիւնուն իթմէք իւզրէ մէղքիւր չէհրտէ պուլունան Ճաբօնիալըլար՝ միւշարիւէյհին չերէֆինէ պիր պիրա զիեաֆէթի վերմիչէր տիր։ Մարքի Իթօ՝ պու միւնասիպէթլէ իյրատ իթտիեի նուիթգտա, սէհահաթա չրգաղընտան, էճնէպի մէմլէքէթլէրտէ թանսիլ իթմէքտէ պուլունան Ճաբօնիալըլար արաօընտա պէշ տէֆա, եանի՝ Ամերիգատա իւչ, Բարիսատ պիր վէ Ալմանիատա պիր տէֆա պուլունտուղունու՝ վէ Ճաբօնիալըլար թարաֆընտան կէօնթերիլէն մուհապէթտէն սօն տէրէճէ մէնիուն գալտըղընը, վէ Ճաբօնիալըլար հէր նէրէտէ իլմու մարիֆէթ մէվճուտ օլուրտա, օրահա գօչտուգլարընը, վէ պահուսուս Ալմանիատա պիր չօգ Ճաբօնիալը կէօրմէսինտէն բէք մէմնունի գալտըղընը սեօյլէմիշ տիր։

ՐՈՒՍԻԱ ՎԷ ՃԱՐՈՆԻՍ.—Բէթերսպուրգէն «Բէչէրնէյ Զայթունկ» կազէթասընա պիլտիրիլիեօր.

Ճաբոնիա հիւբիւմէթի՝ կէչէճէք իւլ պէհարտան պաշլահարագ, Նիֆօն ատասընտա պուլունան Թիսուրկա չէհրի իլէ, Վլատիվօսթօք արասընտա մունթազամ վաբօրլար իշլէթմէէ գարար վէրմիշ տիր։ Կէչէն եաղտան պէրի Ռուսիա իլէ Ճաբոնիա արասընտա վուգու պուլմագտա օլան պաղը միւզաքէրաթ՝ պուկ իւն խիթամ պուլմուշ տրը։

ԱԼՄԱՆԻԱ ՎԷ ՖՐԱՆՍԱ.—Մէպուսան մէճլիսի ազասընտան, «Օթօրիթէ» կազէթասընը պաշ մուհարրիրի Մ. Բօլ տը Գասսանեագ՝ Մ. Մասսպուսոնը Ֆրանսա մէպուսան մէճլիսինտէ իթտիեի թէքլիֆ հագգընտա, կազէթասընտա նէյը եէյլէտիեի պիր պէնտէ, Ֆրանսանը զանիֆ պուլունտուղուսյը զէմանը հէմ Ալմանիա վէ հէմտէ Ինկիլիթէրանը Ֆրանսատա գարշը ժէնֆաթլարընը կէօզէմէքտէ ըսրար իթմէլէրինտէն իլէրու կէլտիեինի, վէ Ֆրանսա հիւբիւմէթինին կէրէք գարա վէ կէրէք տէնիզ իւզէրինտէ մէնաֆի վէ հուգուգընը մուհաֆազա իչուն, բէք չօգ մասրաֆլարտա պուլունարագ, զարարա օղրամամագ իչուն. արթզգ Ալմանիա իլէ պարբյմագ լազըմ կէլտիեինի, վէ Ֆրանսըզ ասքէրինին Ալմանեալը Մարէշալ Վալտէրսէյին գումանտասը ալթընտա օլարագ հարէքէթ իթմէսի՝ Ֆրանսանը Ալմանիա իլէ պիրլէշմէսինտէ պիր խաթրա թէչքիլ իթմիշ օլտուղունու սեօյլէմիշ տիր։

ՆԻՔԱՐԱԳՈՒԱ ԳԱՆԱԼԸ.—Վաշինկթօնտան «Թայմզ» կազէթասընա խապէր վէրիլտիեինէ կէօրէ, Նիքարակուա հիւբիւմէթի իլէ Ամերիգա հիւբիւմէթի՝ Նիքարակուատա աչըլմագ գանալ հագգընտա ուհուշմուշլար իսէ տէ, Նիքարակուա հիւբիւմէթինին գանալը կէչէճէէլի թօբրագ իւզէրինէքի հուգուգընտան վազ կէչէճէէրինէ տարր չըգան հավատիսին ալ ու էսասը եօգ տրը։

ԱՎԱԹՐԻԱ ԵՒ ԱԼՄԱՆԻԱ.—Էֆրէնճի դեկտեմբերին Ղիսինտէ, Բայխշթակ մէճլիսինտէ կիւմրիւք թարիֆէսի միւզաքէրաթընա տէվամ օլունմասընտան էվվէլ, Պրէչէմկա նէրբի պօեունմա, Ալմանիա վէ Ավթրիա հուտուտունու եէնիտէն թաեին իչուն, թագտիմ իտիլէն Լաեիհա՝ պիրինճի վէ իքինճի տէֆա օգուտուչտան սօնրա գապուլ օլունմուշ տրը։

ԱՎԱԹՐԱԼԻԱ.— Աեան մէճլիսի՝ Ավթրալիա գրթասընա հիճրէթ իտէնլերէ գարշը իթթիհատ իտիլմէք իւզրէ պէեան իտիլէն թէտպիրլերի գապուլ իթմիշ տիր։

ԱՎԱԹՐԻԱ ՎԷ ՍԸՐԲԻԱ.— «Վիէնը Մորկընտ Զայթունկ» կազէթասընը իսթիսպարթընա կէօրէ, Սըրպիսթան գրալ վէ գրալիմասը հազարաթընը Վիէննանը զիեաբէթ իթմէլերի հագգընտա ըէսմի միւզաքէրաթ ճէրէեան իթմէքտէ իմիշ։

ԲԻԼԻԲԻՆ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ,—Ֆիլիբին ատալարընտա պուլունան Ամերիգա ասքէրինին գոմանտանը ժէնէրալ Զաֆ՝ Ամերիգա հարպիյեէ նէգարէթինէ չէքտիեի պիր թէլէկրաֆնամէէ, Ֆիլիբին ատալարընտա էին ու ասաչ չիմտիեէ գատար իատէ օլունմատըընտան, մէղքիւր ատալարտա պուլունան ասքէրտէն հիչ պիր միւֆրէզէնին 1903 սէնէսի իսպիտասընտան էվվէլ Ամերիգաեա ավտէթ իսէմէեէճէնինի սեօյլէմիշ տիր։

ՄԱՐԲԻ ԻԹՕ ԱԼՄԱՆԻԱՏԱ. —Ճաբօնիանընն սապգ պաշ վէքիլի օլուպ, սէհահաթա չրգան մարքի իթօ՝ Պերլինտէ պուլունտուղու սրբատա, Ալմանիա պաշ վէքիլի վէ սաիր պէօեիւք մէմուրլարը իլէ կէօրիշմիշ տիր։ Թանսիլը ֆիւնուն իթմէք իւզրէ մէղքիւր չէհրտէ պուլունան Ճաբօնիալըլար՝ միւշարիւէյհին չերէֆինէ պիր պիրա զիեաֆէթի վերմիչէր տիր։ Մարքի Իթօ՝ պու միւնասիպէթլէ իյրատ իթտիեի նուիթգտա, սէհահաթա չրգաղընտան, էճնէպի մէմլէքէթլէրտէ թանսիլ իթմէքտէ պուլունան Ճաբօնիալըլար արաօընտա պէշ տէֆա, եանի՝ Ամերիգատա իւչ, Բարիսատ պիր վէ Ալմանիատա պիր տէֆա պուլունտուղունու՝ վէ Ճաբօնիալըլար թարաֆընտան կէօնթերիլէն մուհապէթտէն սօն տէրէճէ մէնիուն գալտըղընը, վէ Ճաբօնիալըլար հէր նէրէտէ իլմու մարիֆէթ մէվճուտ օլուրտա, օրահա գօչտուգլարընը, վէ պահուսուս Ալմանիատա պիր չօգ Ճաբօնիալը կէօրմէսինտէն բէք մէմնունի գալտըղընը սեօյլէմիշ տիր։

ՐՈՒՍԻԱ ՎԷ ՃԱՐՈՆԻՍ.—Բէթերսպուրգէն «Բէչէրնէյ Զայթունկ» կազէթասընա պիլտիրիլիեօր.

Ճաբոնիա հիւբիւմէթի՝ կէչէճէք իւլ պէհարտան պաշլահարագ, Նիֆօն ատասընտա պուլունան Թիսուրկա չէհրի իլէ, Վլատիվօսթօք արասընտա մունթազամ վաբօրլար իշլէթմէէ գարար վէրմիշ տիր։ Կէչէն եաղտան պէրի Ռուսիա իլէ Ճաբոնիա արասընտա վուգու պուլմագտա օլան պաղը միւզաքէրաթ՝ պուկ իւն խիթամ պուլմուշ տրը։

ԱԼՄԱՆԻԱ ՎԷ ՖՐԱՆՍԱ.—Մէպուսան մէճլիսի ազասընտան, «Օթօրիթէ» կազէթասընը պաշ մուհարրիրի Մ. Բօլ տը Գասսանեագ՝ Մ. Մասսպուսոնը Ֆրանսա մէպուսան մէճլիսինտէ իթտիեի թէքլիֆ հագգընտա, կազէթասընտա նէյը եէյլէտիեի պիր պէնտէ, Ֆրանսանը զանիֆ պուլունտուղուսյը զէմանը հէմ Ալմանիա վէ հէմտէ Ինկիլիթէրանը Ֆրանսատա գարշը ժէնֆաթլարընը կէօզէմէքտէ ըսրար իթմէլէրինտէն իլէրու կէլտիեինի, վէ Ֆրանսա հիւբիւմէթինին կէրէք գարա վէ կէրէք տէնիզ իւզէրինտէ մէնաֆի վէ հուգուգընը մուհաֆազա իչուն, բէք չօգ մասրաֆլարտա պուլունարագ, զարարա օղրամամագ իչուն. արթզգ Ալմանիա իլէ պարբյմագ լազըմ կէլտիեինի, վէ Ֆրանսըզ ասքէրինին Ալմանեալը Մարէշալ Վալտէրսէյին գումանտասը ալթընտա օլարագ հարէքէթ իթմէսի՝ Ֆրանսանը Ալմանիա իլէ պիրլէշմէսինտէ պիր խաթրա թէչքիլ իթմիշ օլտուղունու սեօյլէմիշ տիր։

Նիքարակուա հիւբիւմէթի՝ կէչէճէք իւլ պէհարտան պաշլահարագ, Նիֆօն ատասընտա պուլունան Թիսուրկա չէհրի իլէ, Վլատիվօսթօք արասընտա մունթազամ վաբօրլար իշլէթմէէ գարար վէրմիշ տիր։ Կէչէն եաղտան պէրի Ռուսիա իլէ Ճաբոնիա արասընտա վուգու պուլմագտա օլան պաղը միւզաքէրաթ՝ պուկ իւն խիթամ պուլմուշ տրը։

ԱԼՄԱՆԻԱ ՎԷ ՖՐԱՆՍԱ.—Մէպուսան մէճլիսի ազասընտան, «Օթօրիթէ» կազէթասընը պաշ մուհարրիրի Մ. Բօլ տը Գասսանեագ՝ Մ. Մասսպուսոնը Ֆրանսա մէպուսան մէճլիսինտէ իթտիեի թէքլիֆ հագգընտա, կազէթասընտա նէյը եէյլէտիեի պիր պէնտէ, Ֆրանսանը զանիֆ պուլունտուղուսյը զէմանը հէմ Ալմանիա վէ հէմտէ Ինկիլիթէրանը Ֆրանսատա գարշը ժէնֆաթլարընը կէօզէմէքտէ ըսրար իթմէլէրինտէն իլէրու կէլտիեինի, վէ Ֆրանսա հիւբիւմէթինին կէրէք գարա վէ կէրէք տէնիզ իւզէրինտէ մէնաֆի վէ հուգուգընը մուհաֆազա իչուն, բէք չօգ մասրաֆլարտա պուլունարագ, զարարա օղրամամագ իչուն. արթզգ Ալմանիա իլէ պարբյմագ լազըմ կէլտիեինի, վէ Ֆրանսըզ ասքէրինին Ալմանեալը Մարէշալ Վալտէրսէյին գումանտասը ալթընտա օլարագ հարէքէթ իթմէսի՝ Ֆրանսանը Ալմանիա իլէ պիրլէշմէսինտէ պիր խաթրա թէչքիլ իթմիշ օլտուղունու սեօյլէմիշ տիր։

Սօն սէօզ Սալիզպիրիեէ տիւշմիշ օլուպ, միւշարիւէյհ տէմիշ տիր քի «Շիւպհէ եօգ տրը քի շու սրբատա պիր չօգ տիւշմանլարըմըզ վարտրը, անճագ պունլար՝ քէնտի էֆքեարընը թարիֆ իթմէլէրինտէ տախի լազըմ կէլէն իհթիեաթտա պուլունմաեօրլար։

Բրէնս տը Կալ վէ Բրէնսէս ճէնապարընն սեեահաթը՝ տէնիզլէրէն էօթեէտ պիրատլէրիմիզին թէվճճիհինի գաղանմըզ օլտուղումուզը բարլագ սուրէթտէ խսպաթ իթթի։ Պու թէվճճիհլէր՝ պիզիմ սաիր տէվլէթլեր թարաֆընտան տուչար օլապիլէճէէիմիզ հագարէթլէրտէն ըէքզիհատ էհէմմիյեէթլի տիր։ Տիկէր միլլէթլերին քէնտի հարէքէթիմիզ հաքիմ օլմարանա ասլա բազի օլմամ, պիզ անլարընն էֆքեարընա իթիպար իթմէք իւզրէ մէսլէհիմիզտէն չաշմաեըզ։ Պիզէ լազըմ օլանագ ֆիքրլեր Պէօեիւք Պրրթանիա միլլէթինտէն սաեելան պիրատլերիմիզին ֆիքրի տիր։

Տէվլէթիմիզին հէր պիր քէսշինտէն էօյլէ իհթիրամ ալամէթլերինէ նաիլ օլուուգ քի, պունլար՝ միսթէմլէքեաթըմըզը թէչքիլ իտէն հիւբիւմէթլերտէն հիչ պիրինին թէվճճիհինտէն մահրում օլմասընը՝ վէ շու հալտէ ճէնուպի Աֆրիգա բօլիթիգամբզը բէք միւնասիպ վէ հագգլը օլտուղունու իսպաթ իթմիշ տիր։»

ԵԷՆԻ ԻՆԿԻԼԻԶ ԶԸՐՀԼԸԼԱՐԸ.—Իսնա իտիլէճէք եէնի ինկիլիզ զըրհլըլարը իլէ Ֆրանսըզ զըրհլըլարը արասընտա 2,000 թօնէլաթօլըզ, եանի ումում թօնէլաթօ եէբիւնէնին 1/7ի գատար պիր ֆարգ վար իսէ տէ, պու ֆարգ՝ ֆըրանսըզ տօնանմասընը պիրինճի մէվգրա գօյմագտան բէք ուզագ տրը։

Ինկիլիզէրին 15,150 թօնէլաթօլըզ զըրհլըլարընտան 2 ճինսի մէվճուտ օլուպ, ինկիլիզ իւսլուպունը թէագիպ իտէն ճաբօնեաալըլարը 15,200 վէ 15,400 թօնէլաթօլըզ իքի զըրհլըզը վար տրը։ Ինկիլիզէրին պու տէֆա ինչա իթթիզլէրի «Քինկէռալար» «Տօմինիօն» վէ «Քօմմոնվէլթ» զըրհլըլարը 16,400 թօնէլաթօ համմընտա տրըլար։ Պու զըրհլըլարընն ուզունուղը՝ 128 մէթրօ օլուպ, կէնիշլիքլերի 23,80 մէթրօ տրը, սու չէքէր գուվվէթլերի 8,26 մէթրօ վէ սիրաթլարը 18,5 միլ տիր։ Մաքսիմալարը 18,000 դարկիր գուվվէթի ինտի տիր։

Զըրհլարընն քէսաֆէթի 229

բ՝ սա գ արանթինահա թապի թուսօնրա սիզի 1897ակ Զաթը հաղրէթը Շէէրիեարի նէզանտէքի սէֆարէթը միւհիմմէկ տավէթ վէ թաեին էթտիք։ Ումուրը Շարգրեէտէ օլան մէհարէթինիզ վէ Ռուսիա հուգուգունը մուհաֆազատաքի զայրէթինիզ Տէվլէթը Ա. լիյէ վէ Ռուսիա կիպի իքի գօմշու հիւքիւմաթ պէյնինտէ ճարի օլան իրթիպաթը ասոթանէի պիր գաթ տահա թազվիյէթէզիր իթմէկ մէտար օլաս։

Պինաէնալէյհ, եարմ սաբրլրզ կիւզել խրամէթէրինիզի թագտիրէ պիր տէլիլ օլմազ իւզրէ, սիզէ Ս. Վլատիմիր նէշանընըն պիրինճի տէրէճէսինի լութֆէն իհտա վէ իշպու բիւթպէկէ մախսուս ալաեմի թաչրեզ իւնիֆորմասընը կիեինմէնիզէ մուսաատ էտիւօրուզ։

Պիզ՝ իհթիրամը հիւքիւմտարիմիզէ սիզէն տէեիշմէզ սատագաթընըզա իթիմատէն ՆԻԿՈԼԱՍ.

Հարաքօէ Ցէլօէ, 24 Նոյ. 1901

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԱՐՆՈՅ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Նոյ. 20 թուականով Պատրիարքարան հասած նամակէ մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք ի մասին Կարնոյ աղետալի երկրաշարժին։ «Վրաններու տակ բնակող ժողովուրդը, համարձակութիւն առնելով երկրաշարժի խիստ թեթեւ ու աննշան ցնցումներէն, մանաւանդ ստիպուած օդերուն անատանելի ցրտութենէն, իր բնակարանները քաշուեցաւ, սակայն նոյ. 17ին, խիստ զօրաւոր ու անակնկալ ցնցում մը պատճառ եղաւ որ նորէն մեծ սարսափով երթայ ապաստանիլ ան խեղճուկ տաղաւարներուն տակ, ուր սակայն անտանելի թշուառութեան տեսարան մը կը պարզուի։ տեղացող ձիւնը, յորդառատ անձրեւը տաղաւարներու ծերպերէն և տուներու պատռուածներէն ներս կը խուժեն, ընդարմացնելով, սառեցնելով պատսպարեալները, որոնք արդէն կը դողդղան սարսափելի ցուրտէն։

Այս երկրորդ ցնցումէն բաւական չէնքեր վնասուած, պատեր՝ փլած ու կործանած են. փլատակներուն տակ մարդ մը մնացած, բայց բարեբախտաբար ողջ ազատուած է, թէեւ վիրաւոր։

Քաղաքին Վսեմ. կուսակալը ճարտարապետ մը խրկելով քննել տուած է եկեղեցին, մէկ կողմէ ալ նորոգելու հրաման տալով։

Ինչպէս եկեղեցին անանկ ալ աղջկանց Հռիփսիմեանց վարժարանը գոց է. մանչերու Արծրունեան վարժարանին մէկ պատը վնասուած է, 3 դասարան գոցուած և դրան առջեւի պատը, չփլչելու համար, սիւներու վրայ առնուած է։

Արծրունեան վարժարանի մէկ մասը, Մըսըրեան և Տ. Ազարեան վարժարանները նորոգութեան կարօտ են։

Մօտի գիւղերէն Կանի և Իլեճէի եկեղեցիները վնասուած էին արդէն, այս անգամ ալ Պահչէնի եկեղեցին վնասուած ըլլալով գոցուած է, եկեղեցական արարողութիւնները վարժարանին մէջ կը կատարուին։

Արկածեալներու նպաստելու համար 7 անդամներէ բաղկացած նոր յանձնաժողով մը կազմուած է։

Իսկ տաքներու ծանօթ հիւանդութիւնը կը շարունակուի դեռ օրական 4-5 զոհեր տանելով։ Իւրաքանչիւր տունի մէջ հիւանդը պակաս չէ։

—Կարնոյ առաջնորդ Զաւէն Ծ. Վ. Հայ հռոմէականներու առաջնորդ Բըչորեան եպիսկոպոս, Միքիթի էֆէնտին և Պէյէսիեէի նախագահը հեռագիր մը ուղղեր են Կայս. Պալատ, որով շնորհակալութիւն կը յայտնեն Կուսակալ Վսեմ. Նազըմ պէյի երկրաշարժի միջոցին ցուցուցած փութկոտ շնչերուն համար։

—Ի նպաստ երկրաշարժէն արկածեալներու, Վիեննայի ֆէսի սէնտիքան, Տ. Կիւմիւշկէրտան և Ց. Մինասեան էֆ ֆերու միջոցով, 10 ոսկի ղրկած է։

—Եւրոպայի Հայոց հոգեւոր տեսուչ Դէորգ եպիսկ. Իւթիւճեանի մասնաւոր ծանուցմամբ Մարսիլիոյ ազգայիններէն, տեղւոյն հոգաբարձութեան ձեռամբ, 1000 ֆր. հաւաքուեր է ի նպաստ Կարնոյ երկրաշարժի արկածեալներուն։ Տ. Իւթիւճեան եպիսկ. հրաւէր ուղղած է իր վիճակին միւս հոգեւոր և Ազգ. վարչութեանց, հանգանակութեան ձեռնարկելու։

—Կարնոյ առաջնորդ Զաւէն Ծ. Վ. պաշտօնական նամակ մը ուղղելով Պատրիարքարան, ի դիմաց Կարնեցւոց շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պատրիարքարանի կողմէ կարգուած ի նպաստ Կարնոյ երկրաշարժին արկածեալներու հանգանակիչ մասնախումբի անդամներուն, որոնք բարեհաճած էին քիչ ժամանակուան մէջ 1300 լիրա հաւաքելով անմիջապէս ղրկել Կարնոյ առաջնորդարանը։

Կը լսենք թէ յիշեալ հանգանակիչ Ցանձնաժողովը այսօր պիտի շարունակէ իր հանգանակութեան պաշտօնը։

Ս. Պատրիարքը երէկ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ պարսկական նորընտիր դեսպան Բրէնս Միրզա Ռիզա Խան Տանըշի։

Մշոյ Պատր. փոխանորդ Տ. Խորով Ծ. վրդ. կը հաղորդէ Պատրիարքարան թէ Ս. Առաքելոց վանքին մէջ գտնուող որբերը Մուշ փոխադրուած են, Պատրիարքարանի զեկուցման համեմատ, ուր շատ հանգիստ են հիմա։ Առաքելոց վանքը, ուր հիմա Ցովհաննէս վրդապետ և վանքին ծառաները կը գտնուին միայն, մեր ամէնէն հին և նշանաւոր վանքերէն մէկն է և դամբանը մեր թարգմանիչներէն մեծագոյն մասվն։ Հոն թաղուած են Դաւիթ Անյաղթը, Խորենացին եւն. եւն։

—Կրօն. Գործոց տեսուչ վսեմ. Զիյվէր պէյ, առջի օր Պատրիարքարանի մէջ չգտնելով Ս. Պատրիարքը, Ն. Սրբազնութեան բնակարանը գնաց։

—Տիարպէքիրէն Գաւառ. ժողովոյ Դիւանը և Գաւառական Վարչութեան կողմէ պաշտօնական հերքմնագիրներ եկած են Պատրիարքարան, իրենց նորընտիր առաջնորդ Եղեկիէլ վրդ. Արշակունիի ընտրութեան նկատմամբ եղած անպատշաճ հրատարակութեանց դէմ, խնդրելով որ Վարչութիւնը հաճի պէտք եղած հերքմնագիրը հրատարակել տալ լրագրաց մէջ։

—Իզմիրի Ազգ. Ս. Լուսաւորչեան Հիւանդանոցի հարիւրամեայ յոբելեանին առթիւ, Ազեքսանդրիա և Դահրէ գտնուող Իզմիրցի ազգայինները տրամադրուած են մասնաւոր հանգանակութեամբ մը պատուաւոր կերպով մասնակցելու յիշեալ հանդէսին։

—Սիսի ուսեալ միաբաններէն Հրանտ Ծ. վրդ. ժառանգաւորաց վարժարանի տեսչական պաշտօնէն զատ ուսուցչութեան պաշտօնին կոչուած է նաև Սսոյ երկու վարժարաններուն համար։

—Պէրութէն գրուած նամակէ մը կ'իմանանք թէ տեղւոյն Ս. Նշանի վանքին տեսուչ Ներսէս վրդ. Խապահանի պաշտօնավարութենէն շատ գոհ մնալով, ըրած կրթական ձեռնարկութիւնը քաջալերելու համար, ամէն նըպաստաւոր ձեռնտուութիւն յայտնած է ժողովուրդը։

—Ս. Յակոբայ տօնին առթիւ Գասմ Փաշայի եկեղեցւոյ քարոզիչ Մարկոս վրդ. Դարագաշեան՝ Ս. Պատրիարքին յատուկ արտօնութեամբ մատաղագինի համար, ըստ սովորութեան, հանգանակութեան ձեռնարկած է, և Օրթագիւղի ու Պէշիկթաշի ազգայիններէ երկու օրուան մէջ 1300 ղրշ. հաւաքած է։ Այս մատաղագինի գումարներով կը նպաստաւորուին Գասմ-Բաշայի եկեղեցին և երկուեւ վարժարանը։

—Սկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ քարոզիչ Ներսէս Ծ. Վ. Դանիէլեան իր Պոլսոյ մէջ տուած քարոզներուն համառօտութիւնները ի գիր առնելով, հրատարակութեան պիտի տայ մօտերս։

—Ակնայ գաւառական ժողովոյ անդամները հաղորդելով ի Պատրիարքարան բարւոք և օգտակար պաշտօնավարութիւնը վիճակին առագ տեղապահ Արսլանեան Դէորգ վրդ.ին, խնդրած են ծայրագունութեան ատիճանով վարձատրել յիշեալ եկեղեցականը։

—Երզնկայի առաջնորդ Դանիէլ Ծ. Վ. Յակոբեան Տրապիզոն հասած է, և կը սպասէ եղեր Բաբերդի առաջնդ. տեղապահ Աբիստակէս Վ. Խաչատուրեանի գալստեան, որպէս զի միասին ընկերանալով Տրապիզոնէն մեկնին։

—Ռոտոսթոյի առաջնորդ Ներսէս եպիսկ. Աւալեան, որ թեմական այցելութեանց եկած էր, Պիզայի և Տարսանէլի կողմերը, Ռոտոսթօ վերադարձեր է։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Պօղոս էֆ. Էքսերճեան յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 120 ղրշ. նուիրած է Հիւանդանոցիս Մեծ. Դէորգ էֆ. Մ. Էքսերճեան ի Լոնտոն։

ԻՆՁՊԷՍ ՀԻՄՆՈՒԵՑԱԻ ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Երէկուրդ Շրջն (1842-1879)

(Շարունակութիւն)

Ցաւալի է որ «Ա. Արշալոյս»ի այս թուականներուն համապատասխանող թիւերուն մէջ ո՛ր և է ակնարկութիւն կամ ծանօթութիւն չենք գտներ ազգին այս կարևոր հաստատութեան վրայ, բացի մի քանի աղբիւրներ որոնք իբր տեսուչ կամ հոգաբարձու իրենց կարողութեան և հակայողութեան չափով մասակարարած են Հիւանդանոցին պէտքերը։ Այսպէս 1845 ին Հիւանդանոցի հոգաբարձու եղած է Աւետիք Էքիդեան, ժանտախտի Հիւանդանոցին՝ Ստեփան Պարտիզպանեան, 1846 ին Պարոնայք Մահտեսի Կարապետ Սիվրիհիսարլեան, Յովհաննէս Գուշատալեան, 1847 ին Ստեփան Շահվէքիլեան, 1848 ին Սարգիս Սուքիասեան և երկաթագործ Մահտեսի Թագուոր աղա, 1861 ին Սարգիս Տէմիրպաշեան, եւն.։

Իսկ 1861 էն ասդին երբ Իզմիրի աղգայնոց մէջ գրական ոգին կ'արթնայ տակաւ և զանազան պարբերական թերթեր կ'հրատարակուին, թէև կարճատև կեանքով. լրագրութիւնը տեսակ մը ժամադրավայր կ'դառնայ թերու դէմ կարծիքներու Հիւանդանոցի նկատմամբ, գովեստ և պարսաւ հաւասարապէս կ'յայտնուին հրապարակաւ, քննադատութիւն և գնահատում վարիչ հոգաբարձուներու և տեսուչներու դէմ կամ ի նպաստ՝ ազատօրէն երևան կուգան և այսպէս հասարակութիւնը աւելի ևս կ'հետաքրքրուի Հիւանդանոցի գործերով, անոր բարկարգութեան ու պայծառութեան մասին իր ուռանդը ու ջանքերը կ'կրկնապատկին և նպաստի համար քանիներու բերանները աւելի լայն կ'բացուին։

Այսպէս «Հայաբենից» անունն հանդէսին 1861 ի Բ. տարւոյ թիւ 3ին մէջ կ'պատահինք հետեւեալ հատուածին.

«Խօսքերնիս Ազգ. Հիւանդանոցներուն վրայ ըլլալով, մասնաւորաբար Իզմիրի Հիւանդանոցին, չենք կրնար առանց շնորհակալու զգացումիս յայտնելու անոր բարեկարգութեան և մաքրութեանը վրայ խօսիլ. այս շնորհակալութիւնիս ազդվին է որովհետև ամէն բերնէ գովութիւններ և օրհնանքներ կը լսենք, և ամէն բերան գոհ և երախտապարտ սրտով կ'արտասանէ անոր ներկայ արժանընտիր վերատեսուչը, որոյ առջև ամէն աշխատութիւն, խնամք և հոգացողութիւն բան մի չեն երևար, և նոյն իսկ իւր զբաղեալ ժամանակը կը զոհէ անոր մաքրութեան և բարեկարգութեան համար, ինչպէս և իւր աշխատաւոր նախորդը։ Այս անձն է Տէմիրպաշեան տոհմասէր Սարգիս աղան, Քաղ. ժողովոյ անդամներէն մէկը և Հիւանդանոցի բարեկարգութեան վերակացուողը, Տնտեսական Խորհրդոյ մեծարգոյ անդամոց գործակցութեամբ, որք արժանաւորապէս կարգած են իրենց կողմանէ յիշեալ ազգայինը իւր վերատեսուչ Զմիւռնիոյ Հիւանդանոցին։ Հիւանդանոցին մէջ ընդամենը 80 հոգւոյ չափ կ'ինամուին ամենայն կերպիւ. ասոնցմէ 14ը հիւանդեն, բայց հինգ վեցը միայն անկողնոյ մէջ, և միւսները գրեթէ առողջացած և ժուռ գալու վրայ։ Ասոնց զգուշութիւնները և կարգադրութիւնները խիստ կանոնաւոր են վերոյիշեալ Սարգիս աղայի շնորհիւ, որ նոյնիսկ դեղերը իւր ձեռքով կը կարգադրէ և հիւանդներուն համար որոշուած ժամերը կը հսկէ ...»

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ԼՕՆՏՐԱ, 10 գեկտ.—Ժէնէրալ Մէթուէնին պիր Ինկիլիզ միւֆրէզէսինի էսիր տիւշիւրտիւեիւ՝ պա թէլէկրաֆ լօրա Բիլնէր թարաֆընտան պիլտիրիլմիշ տիր։

—Ինկիլիթէրա գրալը հաղրէթլէրինին թաճ կէյմէք մէրասիմինին կէլէճէք սէնէ յունիսինին 16ընտը կիւնիւ ինճրաը գաթիյէն գարարլաշմըշ տը։

ԱՄԱԹԻՐՏԱՄ.—Ամսթէրտամ ասքլարը սահիպլէրի՝ Ինկիլիզ վարօրունա էշնա վէ էմթէա եիւքէլթմէք խուսուսունտաքի եասաղը գալտըրմըշլար տը։

ԲԱՐԻՍ.—Նորվէճիա հիւքիւմէթի թարաֆընտան իքի միլիոն լիրալըգ պիր իսթիգրազ ագա օլունճաղը ըսվանէթ օլունուեօր։

—Մէպուսան մէճլիսի՝ թիճճար կէմիլերի հագդնտաքի եէնի գանունամէեի պու կիւն սավապ կէօրմիշ տիր։

ՎԻԵՆՆԱ.—Բայսշթրաթ մէճլիսի միւզաքէրաթը՝ բէք կիւրիւլթիւլի օլտուղունան, պաշ վէքիլ Մ. տը Բէօրպէր պու կիպի ահվալ թէքէրրիւր իտէրսէ, մէճլիսին տաղրթըլմասընը թէքլիֆ իտէճէեինի պէեան էյլէմիշ տիր։

—Ավսթրիա պաշ վէքիլի՝ Զէհլերէ մուխալէֆէթաթ տեվամ իթթիֆաքլերի թագտիրէ Բայսշթրաթ մէճլիսինին տաղրթըլմասընը վէ գանունլարին թատիլինի թէքլիֆ իտէճէեինի պէեան էյլէմիշ տիր։

—Մէպուսան մէճլիսի իւչ այլըգ մուվազզաթ պիւտճէսի գաթիյէն թասվիպ իթմիշ տիր։ միւզաքէրաթ էսնասընտա ազատան Մ. Ճիտտաքի՝ Լէհլեր նամընա, Բրուսիա հիւքիւմէթինին լէհլեր հագդնտաքի հարէքէթլերինէն տօլայը, չիտտէթլէ բրօթէսթօ իթմիշտիր։ Պաշ վէքիլ Մ. տը Բէօրպէր մամանիէյինին Բրուսիա հագդնտաքի պէեանթը չիքետէթքտարանէսինի ըէտտ վէ ճէրհ իթմիշ վէ պիր եէնէպի հիւքիւմէթը թարաֆընտան Ավսթրիանը տասիլի իշլերինէ գարըշըմասընա Ավսթրիաճա միւատատէ օլունմահաճաղընան պահպէ, սարի հիւքիւմէթլերին տասիլի իշլերինէ տարը Ավսթրիա բարլամէնթօսընտա միւզաքէրաթ ճէրէեան իթմէմէսի լազըմ կէլէճէեինի պէեան էյլէմիշ տիր։

ՍՕՖԻԱ.—Պու կիւն Սօպրանիէ մէճլիսինէ Պուլկար իսթիգրազը հագգընտաքի միւզաքէրաթա տեվամ օլունմուշ տը։ Մալիյէ նազրը սարրաֆօֆ էֆ. վագը օլան իսթիրազարա ճէվապէն, մէղքիւր իսթիգրազը էլէղմ օլուղընը վէ զայրը մունթազամ պօրճլարընը պու իսթիգրազ սահէսինէ սէօնտիւրիլէճէէինի վէ պիւտճէսի 19 միլիոն ֆր. ֆազլա հասը օլաճաղընը՝ ուղուն ուղատրա տէլիլէր իլէ իսպաթ իթմիշ տիր։ Միւզաքէրաթա եարընն տէվամ օլունճաղ տը. սապրգ բէիսը նուզզար կէչօֆ էֆէնտինին մէղքիւր իսթիգրազ բրօժէսինի չիտտէթլէ թէնգրա իսէճէեի զանն օլունուեօր։

ՊԱԼ.—Պանգալար ըգօնթօլարընն մըգաարընը իւղտէ տէօրտէ չըգարմըշլար տը։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՄԸ

Էսկ. Ուս. տիւն ագչ. զար.	26—35
» » » էն եիւքսէք	27—01
» » » էն աշաղը	26—34½
Բումէլի չըմէնտ. ագչմ. գրնտ.	104——
» » էն եիւքսէք	105——
» » էն աշաղը	103—7/8

ՊԱՆԴԱ ԱԳԻՏՕՆԼԱՐԸ

Բէժի ագսիօնը Օս. լիր.	14—
Սիկարէթ Ա.	—89
» Բ.	—48
Թրամվայ	5—57
Ժուխանս	1—40
Օպլիկասիոն Թրամվայ	480—
Ասիւրանս	3—67
Գրէտի ժէնէրալ	0—10
Սօսիէթէ Օթօման Ինկ. լիր.	0—12
Լօրիօմ	52—
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէգ	407—50
Թրանսվասալ	81—50
Բըլսթըմ Թրամվայ	457
Գրէտի Ֆոնսիէ Էմիրսիէն	264—
Անատոլը չըմ. ագսիօնը	9—80

ԱԳԶԷԼԷՐԻՆ ՖԻԾԱԹԸ

Օսմ. լիրաը 100 ղրշ. տան	ղրշ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—08
Մէթալիք	99—
Ինկիլիզ լիրաը	110—02
Ֆրանսըզ ալթունը	87—25
Բօլ	90—30
Գրէտիից ալթունը	51—08
Դարպոն գայմէսի	8—57

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՄԸ

Լօնտրա 7 Դեկտեմ.

Ինկ. էհամը Ինկ. լիրաը	92—43
Օսմ. էհամը այըլտը	24—
» գաբանտը	24—37
» » Բ	50—
« » Գ	26—75
Օսմանլը Պանգասը	11—25
Մըսըր Տուլ. մութթահրէթ	106—50
Պուլկար իսթիգրազը	89—
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25—34

Բարիզ 7 Դեկտ.

Ֆրնս էհ. 4% ֆր.	101—37
» » 4½ %	101—50
Եէնի Օսմ. էհամը այըլտը	24—97
» » գաբանտը	25—
Բումէլի չըմէնտրֆերի	107—25
Օսմանլը Բէժիքի էհամը	316—
» Պանգասը	532—
Դրիտի Լիոնէ	100—3
Իթալիա էհամը	101—
Բուիօրիթէ Թիւրք	500—
Օսմանիյէ	458—
Տուան Օթօման	519—
Սբանիօլ	75—30
Թրանսվալ	83—
Գամպիօ 3 այ վատէ	25—180
Գրէտի Ֆոնսիէ Էմիրսիէն	—

ԳՈՄՊԻՕ

Լօնտրա	110—
Բարիզ 3 այ վատէլը	22—86¾
Ֆիօրէն Մանտա	——
Վիեննա չէքի (գուբօն)	——

Պէրլին 7 Դեկտ.

Բումէլի չըմէնտրֆ. (մարգ)	101—80
Լօնտրա իւղէրինէ գամպիօ	22—250

Վիեննա 7 Դեկտ.

Լօնտրա իւղէրինէ գամպիօ	239—40
Բումէլի չըմէնտրֆերի ֆր.	100—50
Օսմանլը Բէժի ագսիօնը	294—

()—()—()—()—()—()—()—()—()—()—()

ՄԱՆԶՈՒՄԻՆԻՆ ԹԷՖԹԻԳԱՍԸ (18)

ՄԻՒԷԼԼԻՖԼԷՐԻ

ԷՄԻԼԻՈ ԷՆՆԻ ԼՈՒԻ ԺԻՒՏԻՍԻ

ՊԻՐ ՍԷՐԱՅԷՐԻ

7

—Օ հալտէ, տէօրթ պէշ սէնէտէն պէրու սիմանը բէք թէպէտաիւլ իմմէտիեի անլաշըլըր։

Թրիպիւս.—(եավաշճա) Սիզի թէքրար թանըրմամագ իչուն, ըզթըրապէնկիզ խաթրըաարը ունութմուշ օլմագըզըմ լազըմ կէլիր...։

—Էֆէնտի...

—Սիւքիւթ իտինիզ... պիզէ պաղրեօրլար...։

Մարքի զէվճէսինէ խիթապէն.

—Զէվաալը՝ Մօրիս ալֆն օլունը՞մը։

—Էվվէթ, Ֆօլպէր իլէ պիրլիքտէ ճէնազէեի մեղարլըզա գատար կէօթիւրտիւք.

—Բէք էեի եարընըզ, (Թրիպիւսիւ կէօսթերէրէք) հաեաթընըզը պօրճլու օլտուղունուզ զաթը պուլտում։

—Ինսանխլէթ վազիֆէսինի իյֆա իթմիշսինիզ, պու խըզմէթի սիզ իհրա իթտիեինիզ լազն պահթիեասընը։

—Շիմտի պէրապէր ավլանճաղըզ, (Ֆօլպէրէ) թիւֆէնկլէրի կէթիր, Թըրիպիւս էֆէնտի իլէ պիր գաչ թավշան ուրաեմ։

Ֆօլպէր՝ հէր նէ գատար հիտտէթլէնիեօր իսէ տէ, ամուճասընա իթասթասընըզ իտտիհէճէեինտէն, պէրապէրճէ չաթօհա կիթմէկ պաշլատրլար։

Թրիպիւս՝ չիֆթէսինէ տահանարագ, գըեօրլար...։

Մարքի զէվճէսինէ խիթապէն.

—Զէվաալը՝ Մօրիս ալֆն օլունը՞մը։

—Էվվէթ, Ֆօլպէր իլէ պիրլիքտէ ճէնազէեի մեղարլըզա գատար կէօթիւրտիւք.

—Բէք էեի եարընըզ, (Թրիպիւսիւ կէօսթերէրէք) հաեաթընըզը պօրճլու օլտուղունուզ զաթը պուլտում։

—Ինսանխլէթ վազիֆէսինի իյֆա իթմիշսինիզ, պու խըզմէթի սիզ իհրա իթտիեինիզ լազն պահթիեասընը։

—Շիմտի պէրապէր ավլանճաղըզ, (Ֆօլպէրէ) թիւֆէնկլէրի կէթիր, Թըրիպիւս էֆէնտի իլէ պիր գաչ թավշան ուրաեմ։

Ֆօլպէր՝ հէր նէ գատար հիտտէթլէնիեօր իսէ տէ, ամուճասընա իթասթասընըզ իտտիհէճէեինտէն, պէրապէրճէ չաթօհա կիթմէկ պաշլատրլար։

Թրիպիւս՝ չիֆթէսինէ տահանարագ, Լօրանս իլէ պաղչէտէ գալտը։ Մարքիզ Լօրանս՝ թէկեինթաթը, պէհաղ էլպիսէ կիհինմիշ, վէ պաշնա գօյտուղու իթալիանքաարի պէօհիւք շարգաարընը քէնտիսինէ եաղբէրարմըշ իտի։ Ֆօլպէրին Բարիսէն կէթիրտիեի մէնէքչէ տէմիթինի էլինտէ թուտուեօր իտի։

Շու սատէլիք՝ կիւզլիեինի պիր գաթ տահա արթըրմըշ տէնիսէ միւպալէղա իտիլմէմիշ օլուր։ Թրիպիւս՝ Մարքիզէ բասթ կէլէճէեինտէն, պու նասկէանի թէատրիմէեինտէն բէք միւթէէսիր օլմուշտը, եիւզիւնտէ սէվինճ էմմարէլէրի կէօրիւլիւեօրտը։ Պիր միւտտէթ արտարընտա հիչ պիր քէլամ թէաթի օլունմատը իսէ տէ, նիհայէթ Մարքիզ սիւքիւթը պօղարագ.

—Մօսիէօ տը Թրէանահա թէատրիֆ էյլէտիեինիզէ բէք մէմնուն օլտում։ զիրա պու թէսատիֆ վուգուպուլմամըշ օլա իտի, սիզինկի կէօրիւշիմէք մահզուզիյէթինտէն մահրում օլաճագտըր։

—Հաղըզաթէն էօյլէ օլաճագտը, զիրա պիր գաչ հաֆթա սահիլ ճիհէթինտէ վագթ կէչիրմէեէ կիտիեօրտը։

—Տէնիզի սէվէրիմսինիզ։

—Բէք զիեատէ, ժատամ։

—Պէն տէ բէք սէվէրիմ մօսիէօ...։ Շաթօմըզընը սահիլտէ օլմատընը իչուն բէք ճանըմ ոզբլըր, արազմիզ սահիլէրինին հաճկիսի էն կիւզէլի տիր։

—Մատամ, հէր պիրի քէնտինէ մախսուս լէթաֆէթլէրիյլէ կիւզել տիր։

—Սիւալիմէ թէաճճիւպ իթմէէնիզ, զիրա տէնիզ քէնարընտա պուլունան արազիմիզի քեամիլէն տօլաչմաղա վագթ պուլամատը։

—Շարգ ճիհէթինտէքի սահիլ՝ չիմտում։ զիրա պու թէսատիֆ վուգուպուլմամըշ օլա իտի, սիզինկի կէօրիւշիմէք մահզուզիյէթինտէն մահրում օլաճագտը։

—Հաղըզաթէն էօյլէ օլաճագտը, զիրա պիր գաչ հաֆթա սահիլ ճիհէթինտէ վագթ կէչիրմէեէ կիտիեօրտը։

—Տէնիզի սէվէրիմսինիզ։

—Բէք զիեատէ, ժատամ։

—Պէն տէ բէք սէվէրիմ մօսիէօ...։ Շաթօմըզընը սահիլտէ օլմատընը իչուն բէք ճանըմ ոզբլըր, արազմիզ սահիլէրինին հաճկիսի էն կիւզէլի տիր։

—Մատամ, հէր պիրի քէնտինէ մախսուս լէթաֆէթլէրիյլէ կիւզել տիր։

—Սիւալիմէ թէաճճիւպ իթմէէնիզ, զիրա տէնիզ քէնարընտա պուլունան արազիմիզի քեամիլէն տօլաչմաղա վագթ պուլամատը։

—Շարգ ճիհէթինտէքի սահիլ՝ չիմտում։ զիրա պու թէսատիֆ վուգուպուլմամըշ օլա իտի, սիզինկի կէօրիւշիմէք մահզուզիյէթինտէն մահրում օլաճագտը։

—Հաղըզաթէն էօյլէ օլաճագտը, զիրա պիր գաչ հաֆթա սահիլ ճիհէթինտէ վագթ կէչիրմէեէ կիտիեօրտը։

—Հա՞նկիսինի պէեէնիրսինիզ։

—Հէր իքիսինի տէ սէվէրիմ, մամաֆիհ գաեալարտա օլան հէյպէթ՝ տաահա զիեատէ իսօչումա կիտէր քի, օրատա պիր տէ գուլիպէմ վար տը։

—Գուլիպէնիզտէ եաթա՞ըմըսընըզ։

Էվվէթ մատամ, եալընըզճա կէչիրմէք իսթէտիեիմ կիւնէրտէ օրատա պուլունուրըմ։

—Ֆիլօզօֆլարընն եալընըզգտան խօշանտըգլարը իչուն, ալէյհէրինտէ սէօյլէնիլէն սէօզլէրինն՝ սիզին հագդընդտա տահի սէօյլէնմէսինէն չէքինմէ՞զմիսինիզ։

—Նէ սէօյլէսէյլէր՝ պէնճէ էհէմմիյէթի օլմատընդտան մատատա, եալընըզ մէնլէր իլէ միւզէյէէն իսէ տէ, զարպ թարաֆը տա զաեալար իլէ իհաթա իտիլմիշ օլուուզունատա, էքսէրի, տալկալարընն զաեալարա չարմասընտան տէհչէլի սէեալար իշլիտիր։

—Ֆիքրինիզ ուզրու տը, մօսիէօ, պիր չաիր կիպի իտարէի լիսան խրօեօսունուզ, պունունլա պէրապէր, սիզին պու եաչտա պէօյլէ եալընըզլըգտաՀ խօշլանմանընը բէք զարիֆ կէօրիւեօրում, «էբուէնէ» էեի պիր չէյ տէեիլ տիր...։

—Մատամ, պու ճիհէթտէ պէնի խթիճապ իտէճէք օլուրսանըզ, պէնտէն հիչ պիր ճէվապ ալամատաճաղընը զիմտէն խապէր վէրէեիմ։ Հա՛, իշթէ մօսիէօ տը Թրէանա քէօրեք վէ Թիֆէնկի իլէ կէլիեօր։

Մարքիզ իսթիճապն պիր ֆախտէ հասը իտէմմէեէեինի անլատը...

(Տեվաշ)

ԻԶՄԻՐԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՄԱՐ

ՏՕՔԹՕՐ

Եթէ կ'ուզէք առանց վնասակար նիւթեր պարունակելու ազնիւ սիկառի թղթեր ունենալ, ծխեցէ՛ք Յովսէփ Էլակէօզեանի

ՏՕՔԹՕՐ

անուն բուն իտալական ամենանուիր սիկառի թղթերը, որոնք եթէ ուրիշներէ ճշգրիտ առանձնութիւն մը ունին, այս է որ իր շահին մէկ մասը յատկացուած է տեղւոյս (Իզմիրի) Ներսէսեան Որբանոցին։ Ամէն Հայ զայն գործածելով, թէ՛ ուղղակի նպաստած կ'ըլլայ գթասիրական հաստատութեան մը և թէ իր պէսքը լրացուցած։

ՓՈՐՁԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Վաճառատունս կը գտնուի նաև ուրիշ սիկառի թղթեր։

ԹԷՑ, ԹԷՑ, ԹԷՑ

Հնդկաստանի և Չինաստանի ամենաընտիր թէյերը բերել տուած եմ։ Զմիւռնան այս ցուրտ օրերուն շատ յարմար կուգայ ստամոքսներ տաքցնելու։ Անարատ և մաքուր։

Դիմեցէ՛ք անգամ մը միայն, ու յետոյ փոխեռանդն պիտի վաղէք ինքնին։

Այս տեսակ գործերու մէջ իմ ունեցած բազմամեայ փորձառութիւնը կը բաւէ երաշխիք մը ըլլալ սիկարի թղթին և թէյին ազնուութեան։

կը ծախուին՝

ՄԵԾԱՌԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՌԱՆԱԿ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԶԵՂՔ

ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

Իզմիր, Բէյտարմաքըալար-Պազը

ՅՈՎՍԷՓ ԷԼԱԿԷՕԶԵԱՆԻ

Վաճառատունը։

ՇԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

1881էն ի վեր տեղական և եւրոպական շաքարեղէններ պատրաստող Ձիվան էֆ. Տալուտեան իր՝ Գումգարու Սթամբուլի մէջ 27 թիւ և Պալի-Բազայի զառիվայրին վրայ գտնուող թիւ 50 խանութներուն ու գործատունը արհեստին էն վերջին պահանջմանց համաձայն կատարելագործած է։ Հոն պիտի գտնէք ոչ միայն զանազան թարմ շաքարեղէններ և եւրոպական համեղ ըմպելիներ, այլ նաեւ էն դժուարահամ ճաշակներու գոհացում տուող, հարսանիքի և անուան տօնախմբութեանց համար յատկապէս պատրաստուած, գոնտան շաքարներ, բոմբիճու, գուռ, գուռ կլասէ և այլն։ Ինչպէս նաեւ Բ-Ռիւբ-ի վերաբերեալ ամէն տեսակ խմորեղէններ։ Բերել տուած է նաեւ զարդարուն մնդուսէ գանթէզի տուփերու և թուղթերու մեծ մթերք մը։ Այս անգամ իր Յարգոյ յաճախորդներուն կը ծանուցանէ թէ՝ %ին 30 զեղչով արբամաղիր է ծախելու։

9—24

ԳԱՍԸ ԳԻՒՂԻ ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Մանչեսթէր Գասը գիւղ, եկեղեցին դիմացը Զալուքճեան դեղարանը կը գտնուի ամէն առտու, ուր կրնան դիմել նաև բաժանորդագրուիլ փափաքողները։

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՒՐԷՔԵԱՍԸ

ՊԷՕՅԻՒԲ ԷԼՊԻՍԷ ՏԷԲՕՋԻԹՕՍԸ

Սթանպօլտա Մուլթան Համմամընտա Թօբալեան խանընտա Ն° 24

Էլպիսէ մաղազալարը միանընտա Ֆրանսերէն ընդարձակ քարտէզ վէ էն դիհատէ էնթիլիջիլ վէ շէօհրէթլի օլան Թօբալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընդն էսկի նամ վէ շէօհրէթ վէ իւնան վէ մէքանը անյա թէպտիլ օլունմամըշ օլտուղը կիպի սահիպ վէ մուէսսիսի Գ. Էրմէնեան պէր գաթ տանա ինզիպաթ վէ ինթիզամը իտարէի խթիքմալ իլէ միֆթէխիր տիր։

Թօբալեան խանընտաքի մաղազա միւտաւամէտլէրինէն պազըլարընդն օ ճիվարտա մուխթէլիֆ իսիմլէր իլէ միւճէհտատէն այմըշ օլտուգլարը էլպիսէ մաղազալարընդն՝ Թօբալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասը իլէ ալա վէ զաթան իշթիրաք վէ միւնասիպլէթ վէ իրթիպաթլարը օլմասընդանտան, միւհթէրէմ միւշթէրիլէրիմիզին իղֆալ օլունմահարագ Թօբալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընա միւրաճաաթ ինթիզէրի թավսիէ վէ իլան օլունուր։

ՖԻՒԵԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

ՏՕՔՏՈՐ Յ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Գուզմգարու Մօլա-Թայի Թիւ 15

Մայր եկեղեցւոյ անկիւնը

ՍՈՒՐՍ ԿԵԱՆ ԷՖՈՒ ԴԵՂԱՐԱՆՆ ԱՆ ԿՐՕՑՆՈՒՄ

ՀԻՆԳԵՐԷՆ ԻՒՆՔ

Բ. Մ. ՊՕՋԱՃԵԱՆԻ

30 առ 100 զեղչով

	ղրշ.	փր.
Ֆրանսերէն Ալֆապէ Գրքոյկ	1	20
Ֆրանսերէն ընդարձակ քերականութիւն	» 7	
Դրպանի բառարան ֆրանսահայ	» 5	
Լ'էքօ տը Բոռի, Ֆրանսերէն բառարանով	» 10	
Լ'էքօ տը Բոռի, լոկ Ֆրանսերէն	» 5	
Աշխարհաբար քեր. տարրական ընթացք	» 2	
Աշխարհաբար քեր. միջին բարձրագոյն ընթացք	» 4	
Աշխարհագրութիւն Ա. Պօզանեանի	» 4	
Մէհէլէ, Օսմ. քաղ. օրինագիրք (անզեղչ)	» 20	
Ինքնաշաղտանութիւն գիտական, գաղղիական և միզանցքաբորբոքայինախտերու դէմ	» 6	

Մէյլ կէրրոնտրէլ.— Զագմագճըլար եօգուչ կազմարար Արշակ Մանուկեան, թիւ 10. գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք փոխով կը կատարուին։

Սաղմոս կիսակաշէ, 100 փարայ

Մանօր.—Դրամագճառներն եթէ սպառած է, ըսեն, մի՛ հաւատար։

Մ-էրէնֆէ-ին բաժանորդ գրուիլ փափաքողներ, թող հաճին գիմել Սթամբուլ՝ Գալաթիա Ջրամատառ Ցակոբ աղայի ուրիկ կրնան բաժանորդագրուիլ։ Թերթերը միշտ պիտի ստանան առաջին թերթով։

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ յարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը զանազան արուեստանոցներուն մէջ 400է աւելի շքադրամ և պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անուն յաղողութիւնը զարս և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց զետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

THE SINGER MANF. CO. TRADE MARK

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻՆ, ԵՒԼ.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բերա, Գումգապաճի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Գալաթիա Գարաքէօյ Թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մանաւանդ՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ՀԱՅԻ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊՕՅԱՃԵԱՆ Օ'ԼԼՈՒ

127, ԻՍԹԱՆԳՈՒԼՏՍ. ՄԱՀՄՈՒԴ ԲԱՇԱ ՃՍՏՏԷՍԻ, 127,

Բէյէրիմտէն մէվրուս պիր սանասթը թէրագրեսթը ֆէնիսէ իլէ միւթէնասիպ պիր սէրէճէկէ ալա խուսուսընտա սոն տէրէճէ չալըշարագ իմալընա մէսվաֆրգ օլտուղում պօեսալը էն զիհատ իսթիմալա սալի՛ պիր հալէ կէթիրտիմ վէ միւշթէրիլէրիմին ճէլպը խօշնուտբոր զրմիրնտա զայէթ էնվէն պիր ֆիյաթ իլէ մէվգէյը ֆիրուխթա վաղ էյլէմիմ։ Պոյամը թագլիտէն բազարը բէվանոյ չըգարըլան սանթէ պօյալարա ալտանմամասընը թավսիյէ իսէրիմ։ Տիւքքեանըմտա ՍԱԶ վէ ՍԱԳՈՒԼ պօյալարը հէր նէվի սաթըլըը։ Սակ վէ եսքիսա սազալընը պօեսամագ արգու իսէն զէլամի տօգանն պէշ սէնէլիգ պիր սաղըն մահնուլը օլան պու պօեսամանն խթիմամլ իսէճէգ օլուրսա մէմնուն օլաճաղընը պէեանա էյլերիմ։ Սըհնաթէ զաթիյէէն մաղազաթը օլմասընը կիպի թաչրատան տախի տօղրուտան տօղրուեան մազազամըզա միւրաճաաթ օլունտուգտա, սըբարը իսիլէճէգ պօեալար սուհուլէթլի կէօնտէրիլիր։

ԹԱԳԼԻՏԻՆՏԷՆ ՍԱԳԻՐԼԸՆԸԶ 48—18

ԲԱՐԻԶ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՍՍ

1900

ՍԱՏԷ, ՄԷՔԻՆ, ՍԷՐԻ, ՀԱՖԻՑ

ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԵԾՈՒՐ ՏԻՊԻՆ ՄԱՔԻՆԱՍԸ

ՆԻՒ-ՀՕՄ

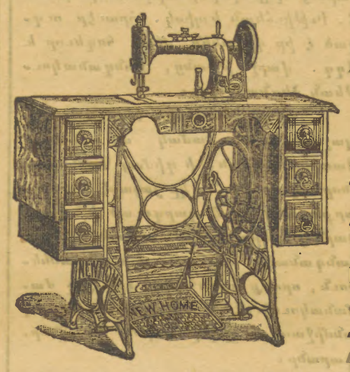

Մէգիթիւր Սէրկիի Ումումիսնտէ միւքեսֆաթընը, HORS CONCOUR ըէգասպէսիպ գազանմըշ տըր։

Էն ուֆագ թէֆէրրուաթընա գատար էմսալանրա թէվէֆֆիւգ իտէր։

Թիւրֆիա իչին էէկեանէ աճէնթասը ԱՄԷՏԻՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ

Մէրքէզի ֆիրուխթը Սթանպօլտա, Պահճէ Գարուսրնտա, Համիտիյէ ճատատէսի, Ն° 7 թրամուէյ խաթթը իւզէրինտէ։ Շիրիպէլիի Իզմիթտէ, Սմիւրնիտէ, Աֆիոն Գարահիսարտա վէ սաիրէ

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ՍԵՐՄԱՅԷ, ԲԷՅԹԻՅԱՅԻ, ԹԷՄԻԼԱԹ ՖԻ. 7500000

1899տա մէրի իւլ իթրա էօմիր սիկուրթասը պէտէլի ֆրդ.	19,534,276
» » եանկը » » »	460,267,203
» » » » բրիմի »	1,433,965

Էյտի-ը էնէրիէ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէսիլ չէրանթի իլէ սիկուրթա ագատէր

Նանկը՝ թէրը հէր նէվի պէնա վէ էչնա իւզէրինէ սիկուրթա ագատ իտէր։

Նոթէյնթի թէշլիրը՝ էրէզ մալ, էվրագը նագտիյէ վէ վաքար սիկուրթալարը գապուլ իտէր։

Հիսէսարանա՝ 1896տա 18½%, 1897ում 18%, 1898տէ 18%, 1899տա 16% թէմէթթիւ թէվզի իթմէյ տիր։

Շիրքէթին Պանքերէրի (Տէրսաատէթտէ Գրէսի Լիոնէ, Անկլօ Աւսթրիան Պանգ, Սօֆիատա Պանգ Նասիոնալ Պիւլկար։

Թաչրալար իչիւն միւստահիտ վէ միւթէպէր քէֆալէթի աճէնթէր արանըլըյօր Թիւրքիա իչիւն ումումի աճէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա Մէրքէզպանի սոգագ, ճէտիտ խան

Թիւրքիա իչիւն ումումի միւքէթթիչ.— Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

ՔԻՄԻ ՊՈՒԼՄԱԼԸՍԸՆԸԶ

Ազգընքզին գօգմասընը, տիչէրինէզին խասթալըգտան քիւլիւն արի գալմասընը արզու իտէր իսէնիզ Պաղէ Գարուսրնտա Նիղամիէ գարագօրը գարչու քէօչէսինտէ 1 նօմէրօր մահալը մախասատա տիչ Թապիպի

ԽԱՅԻԿ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ ԷՖԵՆԴԻ պուլմալըսընը։

Մումախլէյի Մէքթէպի Թըպիպիէի Շահանէտէն մէէզուն օլուպ, հիչ պիր ազրը հիաս իթմիրմէքտէնտիր տիչ չէքմէքտէ մուճիսի պուլունարը պիր իլաճ իլէ կալընըզ իլի տէֆատա էն չէտիա տիչ ալրըլարընը քէսմէքտէ, «օքորքիթ»կիպի հէր նէվ տիչ էթի խասթալըգլարընը թէտավի իթմէքտէ էֆէնտին էն սօն ուսուլի իւզրէ վէ նէվ վիճատա ալէթլար իլէ տիչ օգուրմատատա տրը։

Էնվայի թագմա տիչ վէ չէնէ իսանլանատի մէհարէթի քեամիկէսի ուսուսմ միւշթէրիլէրինին հիւսնիւ թէվէճճիւհինի ճէլպ իթմէքտէ տիր։

Ճուսատա կիւնլերի մուայէնէխանէսէ բազար կիւնլերի տէ կէտիկ Բաչատա Համամ ճատատէսինտէ, 15 նօմէրօր խանէսինէ միւրաճաաթ իսէն ֆուգարը մէճճանէն թէտավի իսէր։ Սապահրը սաաթ 1½ գատար վէ ագշամըրը տախի սաաթ 11էն սօնրա հէր վագրթի խանէսինտէ պուլունուր։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

Մումախլէյի՝ օն պիր սէրէ մուգատատէմ, Մէքթէպի Հուգուզը Շահանէտէն պա չահատէքնամէ, խուրուճ իթմիշ, վէ զարէթ ու իսթիգամէթիւէ հէր քէսին հիւսնիւ թէվէճճիւհ վէ էնիսիէթինի գազանմըշ, էրպապը նամուս վէ լիյագաթտան վէ պիրինճի սընրի տաւա վէքիլէրինտէն մարուֆ պիր զաթ տրը։

Քէնտիլերի՝ հէր նէվ Շերի, Հուգուգ, ճէզա վէ Թիճարէթ տավալարընը տէրէօհտ իսէր։

Պիր մէպլաղը մալիւմ մուգապիլինտէ ալթը այրգ վէ սէնէլիգ ապօնէ գայտ վէ գապուլ էյլէր։

Տավալարը հագգընտա մէճճանէն մալիւմաթ ալմագ իսթէնէնլերէ պէյանը ըէյ վէ իթթայը մալիւմաթտան գաչընմագ։ Էքսէր տավալարտան բէչին իւճրէթ այմտարը կիպի, բէք չօգալարընրատա սուչէն թէսվիյէտէ գուսուր էյլէմէզ։ Սապահլարը սաաթ 2—6ում վէ ագշամլարը տախի 9—11է գատար եաղբանէսինտէ պուլունուր։

Իտարէխանէսի՝ Պալը Ալի ճատատէսինտէ Մուսուլխանընտա 22, 23 վէ 24 նօմէրօրը օտալար տրը։

ՍԿԻԻՏԱՐՅԻՆԵՐԻՆ

Անունք որ կը փափաքին Մանչեսթէրի բաժանորդ գրուիլ, կրնան դիմել Սալամանդ, Պապա-Ճան փողոց, կօչկակար Վահան էֆ. Սարբեանի խանութը, և ստանալ օրինաւոր ընկալագիրը։

ՏՕՔԹՕՐ ԳՕՍԹԱՔԻ ՔԻԼԱՅՏԻԹԻ

Բարիսաէ իքմալը թահսիլ էթմիշ վէ էվրօքանը էն մէշհուր իսաթախանէէրինտէ ամէլիկսաթ կէօրէրէք, օն եէտի սէնէ տախի իթրան թըպպէթէ քէսպը վուգուճ էյլէմիշ տիր։

Թապիպը մումախլէյն կէօռիւս վէ միտ իլէթիէրինի եանի նէզլէի սատրիկէնի, նէֆես տարլըզընը, ագ ճէնուճինէթլէրինի խուսուսիյէ վէրէր խասթէլիկնի, իսթիհարլարտա միւզմին էօքսիրիւք վէ տամարլարընն թէսալլուպ իթմէսինի, էմրազը գալպիյէէնի, հազմսըզլըզը, ինգըլպազը, միւզմին խնալը, միտ ազրըսընը, միտ կէնիրլէնմէսինի, գանլը պասուրը, գարընտա սու տօլմասընը, գարաճիեր խասթալըգլարընը, խարտաս շէքէր վէ եումուրթա ազը պուլունմասընը, էմրազը միքրօպիկէէի վէ գան խասթալըգլարընը վէ հէր ճինս չօճուգ խասթալըգլարընը՝ թէրագգիւթը ֆէնտիկնէ մուճիպլիճէ էն սօն ուսուլը թըպպի վէճճէ թէտավի էյլէր։

Թապիպը մումախլէյի՝ տէօրթ սէնէ պիր միւտատէթ զարֆընտա վասի պիր ֆրէնկի խասթախանէսի սէր թըպպէթինտէ պուլունարագ, պու էնտատէ խուսուսի թէտավի էյլէտիի խասթալարատան մատատա, ֆրէնկիեէ վէ պէլ սօղուգլուղունա միւպէթէյա օլմուշ տէօրթ պին գատար էշխասը թէտավի էյլէտիի ճիէթլէ, պու իլէթիէրին թէտավիսի խուսուսընտա ֆէլէգէյատ մէնարէթ քէսպ էյլէմիշ օլտուղունտան, երքէք վէ գասընպարատա եէնի վէ էսկի ֆրէնկիի վէ պէլ սօղուգլուղունու վէ անէրէնէն հասը օլան սէս գըսգըզընը վէ եարալարը վէ տէրի ուճիւնէթէրինի վէ իարար տարլըզընը վէ իլմիրնտը մէսանէնի վէ վէգտիճը թէնասիլինէ իճրարընտա նօգսանլէթիի սուրէթը միւքէմմէլէտ վէ թէճարիպը մէթէթատատիսէսինի թէրագգիւթանը ֆէնտիկնէ իլէ պիրլէշտիրէրէք ազ զէման զարֆընտա թէտավի էյլէր։

Տէր Ավէթիսէ հէր հանկը թապիպ իլէ խթէնիլուրտա գօնտիլմէօ օլունապիլտիեի կիպի, էվրօքանդն էն մէշհուր աթըպպասը իլէ տախ պիր մուխապէրէ գօնտիլմէօ իճրա օլունուր։

Վիլհելմը Շահանէտէն թարիրէն միւրաճաաթ իսէէճէք զէվաթընն՝ օրատաքի թապիպին պիր բաբօրունը եախուտ մուճիսասալ պիր թարիֆնամէ կէօնտէրմէլէրի էլդէմ գիր։

Բազարատա մատատա, հէր կիւն սաաթ ութ օրտէ գատար, Գումգապուտա Զէֆիթ կէվինէր ճատատէսինտէ 13 նէմրէլու իսանէտէ, սաաթ պէշէն սէքիզէ գատար Սիրքէճիսէ Պազը Ալի ճատատէսինտէ Թիւրքիյէ կէզալանէսինտէ։ Սաաթ ութ գատար Սուլթան Պեեազիտտէ, Օգճիլար պազընտա Սինէմատան էֆ նին Պաեազիտ էզզալանէսինտէ խասթէկեանը գապուլ էյլէր։ Ֆագըր օլանլար սալ։ կիւնլերի մէճճանէն մուաեէնէ օլունուրը կէտիք Բալա եօղուշունտա Լիդոր Մէրթիտի էֆ նին էզզալանէսինտէն հէր հանկի սաաթ խթէնիլիրսէ, թապիպը մումախլէյի ճէլպ օլունապիլէճէքտիր։

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ

Կ. Պոլիս Մահմուտ Փաշայի Եր-Իւբ Թիւ 271

Վաճառատան մէջ կը ծախուին հարանիքի համար ամէն տեսակ շաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաև երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ շաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մը ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները և զանազան շաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին, վաճառատան մէջ կը գտնուի նաև ֆնոտան և ուրիշ տեսակ շաքարներու մեծ մթերք։ Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Գները շատ ածան են։ 106—106

Տէր և Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

)(58)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԵԲԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԶԼԿՊ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԲ.

Սարինէ դասաբարակուհւոյն միսթարական յոդորմներուն պատասխանելով.

—Զէ՛... ինչո՞ւ... իմ պատկերս խնդրոյ նիւթ ըլլայ, Ֆրսա։

—Դուն պատասխանատո՞ւ ես, երբ ուրիշ մը առանց քու հաճութեանդ այս կարգի ձեռնարկ մը ըրեր է։

—Անչափ չէ. հայրս իմ անկեղծութիւնս խնդրոյ առարկայ պիտի ընէ, եթէ չի հաստատ թէ ո՞վ տուած է յուսանկարս։

—Հայրդ ալ իրաւունք ունի սակայն կասկածելու, ո՞վ կրնայ տուած ըլլալ լուսանկարդ. ոչչի որ գիտեմ, ո՛չ մայրդ, ո՛չ դուն և ո՛չ ալ ես տուած ենք. արդեօք ծառաներէն մին... պակաս կա՛յ լուսանկարներէն. նայինք անգամ մը։

Դասաբարակուհին ոտքի ելաւ մեծ, փոքր, միջակ պլոմները բերաւ սրահէն, ամ՛ենքն ալ իրենց տեղն էին, յետոյ ուրիշ հաւանական տեղեր նայեցան, պակաս չի կար Սարինէի լուսանկարէն։

—Արդեօք երեւակայութեա՞մբ նը-կարեց, հարցուց դասաբարակուհին, եթէ այնպէս է, մեծ արուեստագէտ մըն է։

—Կարելի՞ բան է, որ երկու անգամ տեսնելով ըմբռնէ դիմագիծ մը։

—Հօրդ այնպէս ըսած է սակայն։

—Սո՛ւտ է, նեղը մնացեր ընդունելու։

—Բայց կը զարմանամ, յարեց դասաբարակուհին, աղջկան գաղափարները չշոշափելու համար, այնչափ ուշիմ, խելացու և դասաբարակուած երիտասարդ մը ինչպէս կը համբաւի, այս ընթացքին մէջ գտնուիլ։

—Ինձ ալ զարմանք պատճառողը այդ կէտն է, ինչ չան կրնայ ունենալ իմ պատկերս գծելով։

—Արդեօք այդպէսով ծառայութիւն մը մատուցած ըլլալ կը կարծէր։

—Այնպիսի ծառայութիւն մը որ այսչափ ալնիւ հայրս ստիպեց կռիւ ընել մօրս հետ։

—Ինչ չէ պատասխանատուն սակայն. որո՞ւ մտքէն կ'անցնի որ հայրդ աղուն գործատեղին երթայ. դուցէ մօրը միջոցով ո՞ւրիշ մը ընել էր նը-պատակը։

Ցուզումի առաջին շրջանները քանի անցնէին, գործին ծանրութիւնն ալ նոյն համեմատութեամբ կը թեթեւնար դասաբարակուհւոյն ու աղջկան աչքին։

—Իրաւ որ, յարեց Աղանի, հօրդ ընթացքը շատ տարօրինակ թուչցաւ ինձ, պատկեր մը նկարելը չէր արժեր այսքան իրարանցում, ուրիշ պատճառ ունենալու է էֆէնտին բարկանալու, աս ալ պատրուակ բռներ է։

—Ինչո՞ւ կը թեթեւցնէք սակայն, ինչ ըսել է այս ատենան յանդգնութիւն, առաջին այցելութենէ մը ետք։

Սարինէ թէեւ կը հակառակէր, կը գժգոհար, կը զայրանար, սակայն ներքին զգացումը բոլորովին չէր դատապարտեր Վահէն։ Արդէն բաւական տեղ գրաւած էր երիտասարդ պատկերահանը իր խոհերուն մէջ, և հիմա աւելի այժմէութիւն կ'ստանար ան՝ իր աչքին։

Դասաբարակուհին բաժնուեցաւ պարուակով մը, ինքն իր մէջ ամփոփուելու և աւելի ազատ թռիչ տալու համար խորհրդածութիւններուն։ Ինչ կը նշանակէր տղուն այս ձեռնարկը, արդեօք այնչա՞փ խոր ազդեցութիւն ըրած էր դիմագիծը Վահէի վրայ որ առանց լուսանկարի ու զինքը քովն ունենալու լոկ երեւակայութեամբ կրցած էր նկարել կիսանդրին, հօրն իսկ գնահատումին արժանանալու աստիճան յաջողութեամբ։

Այս պարագան թէեւ հօրը տեսակէտէն դիտելով վիշտ կը պատճառէր գեղուհիին, սակայն միւս կողմէ ալ կնոջային զգացումը, հաճոյք, հպարտութիւն կզգար այս պատիւին, փայփայանքէն որ արուեստագէտի մը կողմէ կ'ընծայուէր իրեն, և արուեստագէտ մը նուազ արժէք չունէր աչքին, թէեւ չըլլար ան հարուստ, փարթամ անձնաւորութիւն մը։

Խրոխտ աղջիկը, գիտէր յարգը իր չքնաղ գեղեցկութեան. ոչ նուազ կը հպարտանար անով, վասահ էր որ հարստութեանը չափ ալ գեղեցկութիւնն էր որ այնչափ խնկարկուներ, երկրպագուներ կը բոլորէր իր շուրջ։

Մայրաքաղաքիս ամէն դասակարգէն անուն ունեցող երիտասարդներ, ամուսնական քանտիտաներ, փեսացուներ, գլուխ զարկած էին իրեն և ձեռնունայն ետ դարձած։ Նոյն իսկ արժէքաւոր հարստահ և զարգացած պարոններ, չէին յաջողած ազդել սրտին, բայց այս խլեզը, չէր հաճնար ինչո՞ւ միշտ առարկայ կ'ըլլար իր խոհերուն։ Արդեօք անո՞ր համար որ պատմութիւն մը ունէր անոր առաջին հանդիպումն ու առաջին ընդունելութիւնը։ Այս խնդիրը չէր կրնար լուծել Սարինէ, և չէր զիջաներ անոր մասին խօսիլ դասաբարակուհւոյն հետ։

Այս նկարն ալ մեծ պատճառ մ'էր օրիորդին որ ժամերով, դուցէ օրերով զբաղէր Վահէի հետ։ Բարեմտութեամբ թէ՝ չարամտութեամբ ձեռնարկած էր պատկերահանն այս գործին, չարամտութիւն ընաւ չէր կրնար վերագրել ոգուն և կը ցաւէր որ անխոհեմութեանը հետեւանքով յաջողեցաւ պիտի զրկուէր անգամ մ'ալ իրենց տունը ոտք կոխելէ ու իրենց հետ յարաբերութիւն ընելէ։ Այս պարագան իրեն համար եւս ոչնուազ զրկում մ'էր որ հիմա երեւակայութեանն առջեւ կը պատկերացնէր Վահէի առնական գեղեցկութեամբ օժտուած դէմքն ու աւելի համակրանք, աւելի յարգանք կ'զգար անոր նկատմամբ։

Սարինէ այս մելամաղձիկ խոհերուն մէջ թաղուած՝ մոռցաւ վերադառնալ հօրը քով որ Տիկին Տագրեանի հետ առանձնացած միւնոյն խնդրոյն վրայ կը խորհրդակցէր։

—Տեսա՞ր, ըսաւ դրամատէրը, դուն առաջին անգամ տեսած մարդուդ աղէկ է, կ'ըսես, տեսա՞ր ինչ գործ բացաւ գլխուս լակոտը։

—Ինչ յանցանք ունի տղան, հասկընանք, տեսնենք, կարելի է մեղի ծառայութիւն մը մատուցանելու բարեմտութեամբ ըրեր է։

—Դեռ յանցանք չունի՞. աղջկանս պատկերը կը գծէ, կը հարցնեմ, սուտ կը խօսի, կնոջս վրայ կը ձգէ և դեռ յանցանք չունի. ինչ ընելու էր արդեօք ասկէ աւելի ծանր։

—Ես կը կարծեմ որ պարզ անխոհեմութիւն մ'է, ինչ պատճառ կրնայ ունենալ...

—Պատճառ չա՛տ. «անխելք չունը անմտարէն, մաս կը յուսայ կարկանդակէն։

—Տէր ողորմա՛, մարդդ անցածը նձայէ։

(Շարունակելի)